

PKK'ê li Kurdistanê faaliyetên rojname û partiyên sermayadar qedexe kirin

Çapemeniya Tirk ji Kurdistanê vedikişe

PKK li Kurdistanê iqtîdarbûna dualî dişkêne. Bi biryarekê firotina rojnameyan li Kurdistanê qedexe kir. Bi pey re jî faaliyetên partiyên siyasi da sekinandin. Van bûyerên dawî eşkere kirin ku PKK bi gavê berbiçav li Kurdistanê otorîteya füllî dixe destê xwe. Otorîteya PKK'ê bi civandina bacê û gazîkîrina ji bo leşkeriyê bi giranî dest pê kiribû.

Bi biryara qedexekirina firotina rojnameyan û rawestina xebatên partiyên siyasi hêza PKK ê gîhîste radeyeke bilindtir. Li hember vê biryara PKK'ê, ji hundir û derveyê welêt reaksiyonên cihêreng hatin. Birêvebirêن çapemeniya Tirk jî li hember ve biryarê mat mane û nizanîn bi ci awayî nav li vê rewşê bikin.

Rüpel 8

Rayedarêن çapemeniya Tirk wek hêza çaremin a dewletê dişxulin û agahiyên çewt didin raya giştî.

Êrîşen dewletê li ser gel didomin

Navenda Nûçeyan- Hêzên dewletê ji ber xurtbûna êrîşen gerilayên ARGK'ê, li Kurdistanê û Tirkîyê pest û pêkutiyêni li ser gelê Kurd tundtir kirin.

Li Amedê, li navçeya Licêyê, hêzên dewletê bi operasyoneke dorfireh, bi dehan mal û dikanêni gel, bi gullebaran û bombekirinan xesirandin. Di vê ênîşa hêzên leşkerî de jinek mir û 2 kes jî bîrîndar bûn.

Tehdîdên li ser mirovîn welatparêz ji; bi hemû tundiya xwe ve, didomin. Li Cûlemêrgê, xêniyê serokê belediyeya

Geverê Nejdet Buldan bi kamarayê hate kişandin û der û dora xêni hate pîvan.

Li Wanê ji Pirtûkxaneya Çandê ji ber ku, rojnameya Özgür Gündemê difiroşe hate şewitandin. Pest û pêkutiyêni li ser Kurdan li metropolên Tirkîyeyê ji her diçe dijwartir dibin. Li Enqere û İskenderûnê gelek welatparêzên Kurd ji aliye hêzên dewletê ve hatin binçavkirin. Belavkarê Özgür Gündemê Hüseyîn Taş, li Antalyayê ji aliye polisên sivil ve hate binçavkirin û işkenceyên xedar lê hatin kirin.

ARGK'ê generalek kuşt

Navenda Nûçeyan- Di 22'yê Cotmeha 1993 yan de li navçeya Amêdê Licê "Tuğ-general" Bahtiyar Aydin ji alyê geñlayên ARGK'ê ve hate kuştin. Şerê di navbera hêzên dewletê û geñlayan de, di seva 21'ê Cotmehê de dest pê kirin. Şer dotira rojê ji bi hemû tundiya xwe ve domiya. Generalê Tirk serê sibeha 22'yê mehê hate kuştin.

Li gorî agahiyên ku, a-jansên Tirk didin, şer li na-

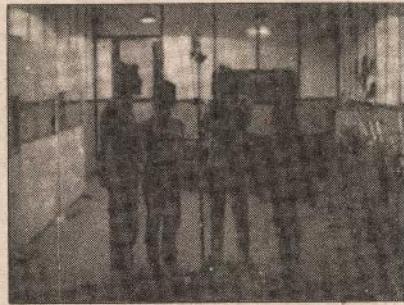

xebatê wan ên ji bo avakirina aştiyê û ji holêrakirina rejîma nîjadperest a li Afrîkaya Başûr da ne Mandela û De Klerk.

Muzîka Kurdî û 'Mezrabetan'

Gava em dibêjin muzîka Kurdî gelo ci tê hişê me? Ev têgîn (terîm) çiqas vekirî ye, çiqas hatiye rê û zêkirin? Sinorê wê hatiye diyarkirin, ci di hundirê xwe de dihewîne?

Rüpel 11

Di şevê tarî de heyveke ronak: CEGERXWÎN

Rüpel 11

Biroj bilbil bişev sergîn e

Ez bi silav liwekirinê dest bi nivîsa xwe dikim. Ez divêm ji we re beyan bikim. Dema em biçûk bûn em dicûn ber pez. me şivanî dîkir. şivantya me wiha bû.

Em çend mal me pezên xwe dixist nav hev û din û seredor dîkir. her sê roj û carekê dor dihata me. Rojek dema dora me bû ez. xortek û kalek em her sê cûn ber pêz. Kûcîkek me hebû û cewrikên wê jî hebûn. ew û cewrikên xwe bi me re dihatin ber pêz.

Kûcîkek me bi rojê cesûr û hismend bû. Kûcîkên keriyên

din ji tirsa newêribûn nêzî keriyê me bibûna. lê dema dibû şev kûcîkek me winda dibû û dema gur li pez dida ji tirsa gur direviya. dibû ûze ûza wê li qul û pexçan digerîya ku xwe

veşere, çiqas me hiro hiro jî dîkir, kiş kiş dîkir, mixabin ji şûna xwe ranedibû û xwe bi erde ve dîkir wek jîjik, direhîlî wek tûrê nava avê. Dîsa rojek Gur li pêz xist, kûcîkê me dûvê xwe xiste nava teriya xwe û wek babelîsk reviya, hew me dît ku seyê me ji gera pêz gihiştiye malê li wir jî, ji tirsa nedîheşirî, lê kûcîkên keriyên din êrisî gur kirin û gur ji pez dûr kirin.

Her wiha li me bû sibe û kalo rabû ku nimêj bike. mêsineke ku gur qirika wê qetandibû, bi ber çavên wî ket û hat ji me re got: "EZ dê ji we re tiştekî bêjim. Lawino! Hûn dizanîn, kûcîkê me bi rojê bilbil e û bi şevê jî mîna sergîn e. welle seyê me qehremanê rojê, newêrekê şevê ye, me tu xêr jê nîn e

Bedri/ Bursa

Kurê min

Wey kurê min...
Çi li te tê...!
Li bejn û bala te...
Şal û şapik û destmal.
Rext û fişek û çek
Lê ez ci bikim...!
Ez bûme pîrejin.
Min derbas kir, ev jiyan.
Min ne dizanî...!
Min çavê xwe digerand
Li destgirtiya kurê xwe
Li bûka mala xwe
Lê min nezanî...!
Ev e... iro...
Kurdistan bûk e.
Kurê min zava ye
Wey kurê min...
Çiqas li te dihat
Şal û şapikê Botanî.
Gava serê te der dida.
Li pêsiya refê hevalan.
Wê demê min zanibû.
Welat êdî ava ye.
Kulîkan ji nû ve.
şax vedaye
Wê çaxê...
Min sê caran lîland
Yek car..
Ji bo şehîdîn nemir.
Yek car...
Ji bo xemla welat.
Yek car...
Ji bo şehîdbûna te

Hüseyin Savaş

'Mal le xawen mal herame'

Le başûriy Kurdistan rojnamay "Welat be Soranî" ke le layen dilxwazaniy ERNK we derdeçû rawestêna, le leyân hendêk kesewe ke xoyan be berbirsyary Kurd dezinan belam le praktik da piyawî Turk in. Keçiy le Turkiyay faşistû rezisperest da sereray hemû astengiy û zebr û zengiy dewletewa disanî Welat be Kurmançî bilaw dekrêtewa ewîş supas bo rojnamenûse-kaniy Welat eger seyriy "Welat be Soranî" bike-yin pire le deng û basiy Kurdistan û bir û baweriy Kurdayetî belam hêsta baskirdniy Kurdistanê serbexo bo piyawekaniy Tirk "qaçax e"

Le Kurdistan da rojnamekanîy Iraq be frâwanîy dêne bilawkirdinewa. Eme ciga le çend rojnamey tir ke hendêk grupiy çep deriy deken be eşkira Kurdistan be besêk le Iraq dezinan û

"Kurdeyatiş" be "Şovînist"

Dewletiy Tirk be hemû hêziyewe hewil dedat ke pêşiy xebatiy neteweyî bigrêt. Her boyeş be deha rojnamenûsiy Kurdiy şehîd kirduve û le hewly girtiny "Welat û Gündem" da ye ke îmro bûnête mêsikîy Kurd. Her boyeş daxistîniy Welat le Başûr cige le dilsozî û nokerayeti bo Tirkî hîc ştêkiy tir nabexsêt.

Ba dujiminaniy Kurd û nokere kanyan çak bîzannîn ke çarenûsiy ewanîş wek supakey Sadam û caşekany debêt. Ba saly 1991 bikene dersêk bo xoyan. Elbet dagirkeran çak dizan heta PKK serkidayetiy gelîy Kurd bikat carêkiy tir "Aşbetâlêkiy tir" nabinin be çawiy xoyan le Kurdistan da.

**Saleh Kurda
Swêd
21.9.1993**

War ev war e, diyar e...

War ew war e, war Xambirpê e
Ciger e, xwîn e, agir e, pêt e
Xambirpê e li rojhîlat e
Dilê birîn dinale ber bi havîn
Ev dilbirîn mîrxas Ferat e
Weke Ararat û Zagros bû li ser bejna te
Xambirpê de bihar bihar e
Dijmin digirije mîna Asenayê har e
Av sar e, dil germ e, li Xambirpê
Sewqa sibehê de dicin Xambirpê
Wek bêdeng e, pirr bi ceng e Xambirpê
Guhdar e, dor bi dor e, bêzîrar e Xambirpê
Bi hêrsa dilê xwe li hember neyar e
Pirr kerr e, naxwaze barût û teyare
Ne warê xwînmij e, warê karker e
Xambirpê ji dijmin re herdem neyar e
Sebahaddin Sural / Paris

Nûçevana me ya
Malazgirê

Encî Egit

û
Sait Zinar roja

24'ê Cotmehê dizewicin
Em wan piroz dîkin.

**Rojnameya
Welat**

Nivîsara Welat

Divê em ji nû ve bifikirin

C end heftî berê me behsa DED'a (Dadgeha Ewle-kariya Dewletê) Stenbolê kiribû û gotibû bila bi Kurdî fêr bibe ji bo ku karibe der barê nivîsên Welat de dozê vebike. Lê diyar e ku qet nebe vêga niyeteke wê ya wisa tune, ji ber ku hê jî li wergêran digere.

Dozgerê DED'e bi mebesta peydekirina wergêrekî Kurdî, ji ofiseke tercumeyê dixwaze ku vî karî bigire ser xwe û nivîsên Welat bi awayekî wergerine. Lê li vê ofîsa ku bi 42 zimanî karên wergêrê têk pêk anîn kesekî di warê Kurdî de pispor tune. Li ser vê daxwaza DED'a Stenbolê rayedarên ofîsa tercumeyê bi mebesta peydekirina wergêrekî Kurdî laneke biçûk didin rojnameyeke Tirkî. Ev ilana balkêş ji ber ku ebatên wê pirr biçûk û di rojnameya Tercuman'ê de hatibû weşandin, bala zêde kesan nekişand lê dîsa jî yên ku dibînin meraq di-

kin û diciñ dipir-sin. Li ser vê i-lanê, xwendevanekî Welat jî meraq dike, diçe dibîne ku armanca ofîsê wergerandina nivîsên Welat e. Dibêje li min bîborin, ez vî karî nakim ji ber ku ez ne cahş im.

Em nizanîn, dozger ji xwe re wergêrekî cahş dît an nedît, lê li vir tişte êdi zehf bala me di-kişine me xem-

gîn dike rewşa zimanê Kurdî ye.

Wergêrên dewletê nîn in, nikare Welat bi riya hiqûqê bide mehkemê. Ev ji bo me wek avantajekê xuya dike pêşî, li aliyê din ger mirov kûr difikire, bi vê yekê xemgîn û hêrs dibe, ji ber ku ev hinek jî paşvemayîna me nîşan dide. Hîna kes bi zimanê me, me nade mehkemê jî. Bi rastî pêwist e em bi vê yekê pirr bişen jî xwe bipirsin. Çima wergêrên zimanê Kurdî yên dewletê an jî yê saziyên taybetî nîn in. Erê em zanîn ku dewlet naxwaze Kurdî bibe zimanekî meşrû, heta karibe wê vê helwesta xwe jî bidomîne. Lê gelo tu sûcê me jî tune di vê mijarê de? Nizanîm em çiqas serê xwe bi zimanê xwe re diêşînîn. Wekî em serê xwe pê re neêşînîn wê dewlet çîma zimanê Kurdî meşrû bike, ma dewlet neyarê xwe ye? Ger me wek hemû neteweyê din girîngî bida zimanê xwe me bixwe dev jê bernedabûya û em lê xwedî derketibûna, dewletên dagirker wê nexêra xwe hebûna wê bipejirandana.

Lê dema Kurd li zimanê xwe xweyîtiyê nekin, dewleta Tirk jî wê jî vê istifade bike, û hebûna zimanê Kurdî di qanûna xwe ya bingehîn de jî qebûl nake. Divê neyê ji bîr kirin ku em ci bînin em ê wî bibîn.

Ferhengok

- Dews:** Şûn
Firerêç: Riya hewayê (Hava yolları)
Jégirtî: Kopye, jibergirtî
Pêşigirî: Tedbir
Pola: (Çelik)
Qirdik: Mirovê ku pê tê kenin
Riste: Hevok, cumle
Sêd: Xemgîn

- Vejin:** Ji nû ve jiyîn
Vekişîn: Xwe dan pas
Xwespartin: Teslimbûn
Xweşgotin: İltîfat
Yekser: Raste rast
Zexel: Tiral, bêxîret
Zikres: Hesûd
Zîş: Qirêji, çepel
Zivar: Xezan, feqîr
Zilo: Ziro, zelû

NÜÇEYÊN CENGÊ

Gerila mecal nadir

Gerilayen ARGK'ê ji meha Cotmehê vir ve livbaziyan xwe li dijî saziyên aborî xurt dikin. Erîşen gerila roj bi roj zêde dibin, ARGK dixwaze bandora xwe li hemû derên Kurdistanê bide çêkirin. Vê hefteyê ji erîşen gerila li ser hêzên dewletê û rîexistinê wî yên li Kurdistanê zêde dibin.

14 Cotmeh 1993: Li Aşiriyê, li navçeya Patnosê dezgeheke kar ya Sumerbanke, li Mêrdinê şantiya xizmeta gundji aliyeñ gerila ve hate şewitandin.

Gefla riya WanTetwanê birri û kontrola nasnameyan kir, otobeseke rîwiyan şewitand. Li Erzînganê ji, li herêma Sansayê gerila rî birri û dest danî ser 40 mifteyên kontakê.

Gerilayen ARGK'ê li navbera Erzingan Erzêromê rî biri û kontrola nasnameyan kir. 2 tûrist revandin.

15 Cotmeh 1993: Li herêmeke nêzî sînorê başûrê Kurdistanê li navçeyen Cûlemêrgê Navşan û Çelê hêzên dewletê tevi pêşmergeyên KDP'ê êris dibin ser gerilayen ARGK'ê. Li herêma Behdînanê di navbera gerila û pêşmergeyan de şer derket. 24 pêşmerge hatin kuştin.

Gerilayen ARGK'ê li Amedê, li navçeya Liceyê, trafoye rûxandin û dibistana Havacilarê şewitandin. Du karkerê TEK'ê yên ku di trafoye de kar dikirin ji aliyeñ gerila ve hatine revandin.

Li Sîrtê li navçeya Berriyê, gerila avete ser gundê Tûzcûlare û du cerdevan kuştin. Li Batmanê gerila avete ser avahiyen MİT'ê û mala kontrgerilayekî. Avahiyen MİT'ê xesirin û li gorî çavkaniyên herêmi birîndar hene

16 Cotmeh 1993: Li Amedê wek 100 şagirtê dibistanan êris birin ser dezgeheñ kar yên endamên kontrgerila û ji wan 3 kes bi satoran birîndar kirin, dezgeheñ wan ji xesirandin. Tîmîn taybetî li Ruhayê, li navçeya Surûcê bi navê Alizer û Mert 2 gund hilweşandin..

17 Cotmeh 1993: Di navbera hêzên dewletê û gerilayen ARGK'ê de li Amedê, li navçeya Licê, gundê Karinçakê şer derket. 36 leşker û 12 gerila hatin kuştin. Hêzên dewletê li Agiri û Tendürekê operasyonê xwe didominin.

Gerilayen ARGK'ê êris birin ser qereqola DêrsimMêzgirê û 4 leşker kuştin.

18 Cotmeh 1993: Riya idir Aralixê ji aliyeñ gerila ve ha-

Gerila di şerîn herî dijwar de bêrawestin têdikoşe

ma Çermûgê dide ber bombeyan, di bombebaranê de şivanek mir û gelek heywani telef bûn. Gerilayen ARGK'ê êris birin ser Baxpinarê ku niha li ser navçeya Qersê Dîgorê ye. 2 kes kuştin. Li Farqînê gerilayen ARGK'ê erebeyeke PTT'ê dan ber gulleyan.

Li Şirnexê ew mayînên ku li ser riya TRT'a Gabarê hatibûn vesatîn, panzereke leşkeran lê qelibî û 5 leşker jê mirin.

2 erebeyen tîman yên ku ji operasyonê dihatin li hevdû qelibin, 2 tîm mirin, 4 sivîl û 5 tîm ji birîndar bûn. Gerilayen ARGK'ê cerdi ser qereqola gundê Geyiksûyûye ku niha li ser navenda Dêrsimê ye kirin. Der mafê kuştî û birîndaran de agahî nîn e.

Hêzên dewletê li Pilemorê daristanan dişewîfinin.

Feñbota ku di gola Keban de ya di navbera navçeya Çemîşgezek û Elezîzê de dixebeit, ji aliyeñ gerila ve hate şewitandin. Gerila avete ser gundê Sîteyê ku niha li ser navçeya Sîrtê li Şerwanê ye, 2 cerdevan kuştin û 3 malen wan xesirandin.

Gerilayen ARGK'ê êris birin ser qereqola DêrsimMêzgirê û 4 leşker kuştin.

19 Cotmeh 1993: Riya

te birrîn, 7 jê peywirdarê dewletê, 12 kes hatin kuştin. Bi leşkeren ku hatine cihê bûyerê re şer derket, leşkerek mir, astsûbayek û 3 leşker birîndar bûn.

Gerilayen ARGK'ê li DêrsimMêzgirê kontrola nasnameyan kirin û dest danîn ser nasnameyen 200 kesî.

Gundan ku li ser navçeyen Mêzgir û Bûlanixê ne, 12 diistanan wan ji aliyeñ gerilayen ARGK'ê ve hatin hilweşandin. Hêzên dewletê li Amedê herê-

rokên cerdevan revandin. Li navçeya Sîrtê Şerwanê 7 gundan cerdevan ji aliye geñî ve hatin valakirin. Li ser riya Mêrdin Amedê gerilayen ARGK'ê êris birin ser qereqola Yeditepeyê, li gorî çavkaniyên herêmi geleç kuştî û birîndar hene.

19 Cotmeh 1993: Ci-yayen Agiri û çiyayen li herêmen Aralixê ku niha li ser idirê ne, ji aliye hêzên dewletê ve têne bombekirin.

Gerilayen ARGK'ê li Aşiriyê li navçeya Patnosê avahiyeke Tekel'ê şewitandin. Li Qersê li navçeyen Qaxizman û Dîgorê dibistanan 5 gundan ji aliye gerila ve hatin şewitandin. Hêzên dewletê êris birin ser gundê Qerecîher ku niha li ser Qaxizmanê ye, muxtarê gund xistin bin çav.

Li Ruhayê li navçeya Bîrecikê li nêzî gundê Alîgorê hinek kesan rî biri û 2 otobêsîn du qat şewitandin.

Li Elezîzê li navçeya Qereqoçanê gerila rî biri û kontrola nasnameyan kir û bi navê Ömer Demir karkerek revandin. Hêzên dewletê di navbera Çepêkûr Mûş Amedê de ev 10 roj in operasyonan pêk tînin. Ta niha gerilayek û

13 leşker hatine kuştin. Yek ji van kuştian serbaz e, yên din ji sercerdevan û çawusêki pispor e. Li Batmanê li navçeya Sasonê konvoyeke leşkeran kete kemîna gerila û di navbera hêzên dewletê û gerila de şer derket 2 leşker hatin kuştin û 4 leşker birîndar bûn.

Gerilayen ARGK'ê êris birin ser qereqola Halboroyê ku niha li ser Dêrsimê ye, 2 leşker kuştin. Cemseyeke leşkeran li navçeya Bazîdê, li gundê Maçoyê li mayînê qelibî, Çawîşek û 3 leşker hatin kuştin. Li Mêrdinê li navçeya Dêrika Çiyayê Mazî hêzên dewletê êris birin ser gundê Xirabekûrê û 4 gund şewitand.

20 Cotmeh 1993: Li Batmanê li navçeya Sasonê ji artêsa taybatî ya dewletê komek komando bi gerilayen ARGK'ê re kete şer, di bûyerê de 3 komandoye artêsa taybatî û cerdevanek hatin kuştin. 8 komando ji birîndar bûn.

Gerilayen ARGK'ê li Şirnexê li herêma Garisa êris birin ser qereqola Şûxayê 2 leşker kuştin û 2 leşker ji birîndar kirin.

7 cerdevan yên ku ji eşra jîriye bûn ji aliyeñ gerhilayin

HAWAR

Nîzamettin Toğuc

Rewşa Kurdan

E rdê ku şilme û ziwan lê bêz tovkirin ne mimkun e ku garis û genim bide. Serkeftinê bêz zehmetî erzan in; zû têbi destxistin û zû jî winda dibin. Nexusim ev serkeftin ku hîmen wê ne qewi bin û mercen wê ne kemili bin zerar in ne kar in.

Vê carê iro Kurdan daw û dozek daye pêsiya xwe, daw û dozeke giranbuha, bedelêne wê pirr, hatinêne wê zehf... Xaniyek tê ava kirin iro ji alîyê Kurdan ve, zexim û bi esas. Hîmê wê bi cendekan tê avêtin; bi cendekan Anter û Sîncaran; Xerca wê bi xwîna şehîdan tê silkirin; bi xwîna Wedat û Masûman... Bi rengê êgir tê boyaxkirin; bi agirê bedena Zekiye û Rehsanan, keç û Xortên leheng tê gorîkirin bi sed û hezaran... ev kar "bûye cil û ketiye sitûyê Kurdan". Keşti hatine şewitandin, paş ve veger nemaye.

Xaniyek tê ava kirin iro ji alîyê Kurdan ve, zexim û bi esas. Hîmê wê bi cendekan tê avêtin; bi cendekan Anter û Sîncaran; Xerca wê bi xwîna şehîdan tê silkirin; bi xwîna Wedat û Masûman... Bi rengê êgir tê boyaxkirin; bi agirê bedena Zekiye û Rehsanan, keç û Xortên leheng tê gorîkirin bi sed û hezaran... ev kar "bûye cil û ketiye sitûyê Kurdan". Keşti hatine şewitandin, paş ve veger nemaye.

wan bikin.

Kurdan enî û artêsa xwe damezirandine, alen xwe li dar xistine, enstitu û navendê çandê yên xwe vekirine, berpirsiyar û berdevkêne xwe yên navneteweyî kifş kirine, meclîsa xwe ya neteweyî saz kirine, bi yek gažîkirinekê bi sedhezar mirovîn Kurd dicivin û dimeşin, bi raperin û serîhildan dinyayê bi xwe didin hisandin. A ji hemûyan girîngit, Kurdan, iro otorîte bi dest xistine. Mirov dikare bi kurtasî bibêje ku, êdî Kurd bi azadî, serxwebûn û serfiraziyê tamijîne, nema kesikare wan ji riya wan vegerîne.

Ji aliye din ve wekî meymûna qûnsor li Komara Tirkiyeyê hatiye, çarmedorêne wê hatine girtin. Hilo hilo lê dîkin. Xwe dimelisine, gunehê xelkê bi xwe tîne. Bi xayînen Kurdan eyb û arêz xwe diveşere, lê feyde nake. Carina ji nav di xwe dide, bi kîlikê qebrê pêsiyê xwe dipesine, lê nema dikare Kurdan bitirsîne. Wisa xuya-

va hatine kuştin. Gerila li wanê li navçeya Çıldêranê êris birin ser gundê Gulizerê 4 cerdevan kuştin. Li ser riya ŞirnexCi-zîre gerilayen ARGK'ê avete ser konvoyeke leşkeran, li gorî agahiyen fermî ji leşkeran geleç kuştî henin. Gundê Sax û Hevler ku niha li ser navenda Cizêre ne ji aliye hêzên dewletê ve hatine bombekirin. Gerila li navçeya Silopiyê avete ser tabûra Keryareş, der mafê kuştî û birîndaran de agahî nîn e.

Gerilayen ARGK'ê êris birin ser trafoye navenda navçeya Pilemorê ku niha li ser dêrsimêne şewitandin. Li gorî agahiyen KURDHA gerila dezgeheke Ziraat Banksiyê(Bançaya Çandînyê), kepçeyek. 2 dozer û silindîrek xesirandin. Li Tendürekê operasyonê dewletê didomin, li gorî aga-

hiyên herêmi çiyayen Tendürekê ji aliye hêzên dewletê ve tê bomb ekirin.

Gerila li Şirnexê riya gundê Çirav û Reşîne biri û 4 jînên ku eqaribê cerdevan in re-vandin. Li Cûlemêrgê li gundê Gundikjer, Kontranîs 66 cerdevan çek danîn. Dozera ku li ser riya gundê Huseyînkent û Gelê dixebeitî ji aliyeñ gerhilayin ve hate şewitandin. Gerila li Mûsê li nehiya Yayginê kontrola nasnameyan kir û bi navê Emin Bingöl şoferek kuştin û minîbusek ji şewitandin. Li Cûlemêrgê li navçeya Geverê bi navê Hüseyîn Tire cerdevanek ji aliyeñ 3 kesan ve hate kuştin.

Gerilayen ARGK'ê riya ŞirnexQilîbanê biri û kontrola nasnameyan kirin û 4 kes re-vandin.

Doh Somalî, îro Haîtî

Nûçeyên Derve- Derbeya ku, hêzên DYAYê (Dewletê Yekbûyî Yen Amerikayê) li Somaliyê xwar, qedera Operasyona NY'ê (Neteweyen Yekbûyî) ya li Somaliyê û pêşeroja Pergala Nû guherand. Dema li Somaliyê, hêzên Aîdîd çend leşkeren DYAYê kuştin, hinek ji birindar kirin, li Amerikayê dengen li hemberî vê operasyonê bilind bûn û li ser vê yekê Bill Clinton roja ji Somaliyê vekisînê diyar kir; 31'ê Adara 1994'an.

Ev bîryar, tengasiya ku, DYAYê de ye nîşan dide û bandora vî tişti lî ser pêşeroja Pergala Nû jî dê bibe. Pişti hilweşîna Sistema Sovyetê, DYAYê serpêhatiyen xwe yên li Viyetnamê, ji bir kirin û ji bo mîsogerkirina pirsgirêkên derveyî giranî da ser êrîşbazî û dagirkariyê. Lewre, bi hêsanî, bombe barandin ser Libyayê, di şerê Kendavê de, li Iraqê bi hezaran mirovîn sîvîl kuştin.

Bi vê hêzê, vê carê li ser navê "Alîkariyên Însanî" Somalî dagir kir Lê li vir kar bi hêsanî nemeşî û gelê Somaliyê li berxweda. Niha ji DYAY dev ji hinek daxwazên xwe berdide (yek ji wan girtin û darizandina Aîdîd bû) bi hêzên Aîdîd re li hev tê. Niha Clinton tevlîbûna operasyonê erîşbaziyê, ji bo leşkeren DYAYê qedexe kiriye û dixwaze di mîjûya diyarkiri de leşkeren xwe ji wir bikşîne.

DYAYê hîn xwe ji Somaliyê xilas nekiribû, vê carê li Haîtîyê problemek derket. Roja 15'ê Cotmehê, nûçeyek gihişte Amerikayê.

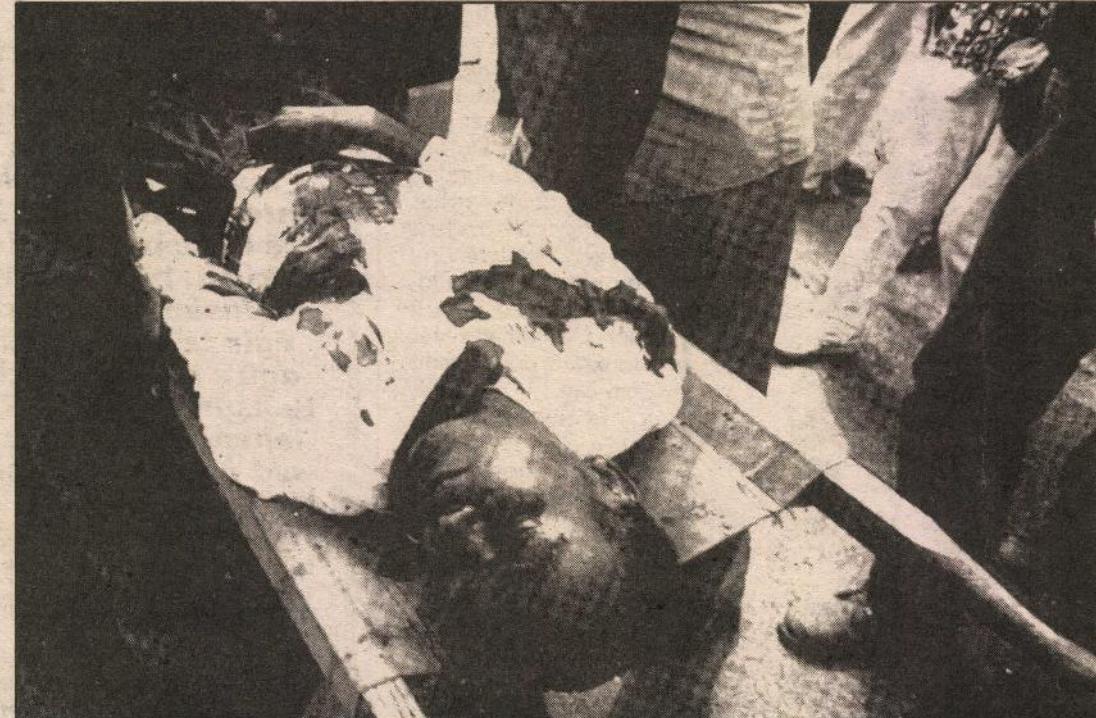

Serokê Haiti

**DYAY'ê hîn xwe ji
Somaliyê xilas nekiribû,
vê carê li Haîtîyê
problemek derket. Roja
15'ê Cotmehê, nûçeyek
gihişte Amerikayê.
Serokê Rêvebirina
Leşkerî ya Haîtî dixwest,
peymana ku, di meha
Tîrmehê de bi Amerikayê
re imzakiribû,
biguhêrine.**

Serokê DYAY'ê Bill Clinton

Bersîva pest û pêkûtiyên DYAY'ê Wezirê Dadmerdiyê Arîstide Guy Malary hate kuştin

gihişte Amerikayê. Serokê Rêvebirina Leşkerî ya Haîtî dixwest, peymana ku, di meha Tîrmehê de bi Amerikayê re imzakiribû, biguhêrine.

Di vê peymane de dihat gotin ku, divê serok Raûl Cedras û serokê polîsan Michel Prançois roja 30'ê Cotmehê istifa bike û rî bide ku, Jean

Betrând Arîstide hukimeta xwe ava bike. Ev kes ji aliyê rêvebirina leşkerî ve, di sala 1991'an de ji serkariyê hatibû dûrxistin.

Rêvebirên Amerikayê heyeten xwe şandin, lê mesele çareser nebû. Haîtî û Somali nedîşibî hev, Haîtî di ber bozê Amerikayê de bû û rêvebirin DYAY'ê ev der, her tim wek peyka xwe ditibûn. Li nik vê yekê, Amerikayê ev peyman, weke serkeftinekê pêşkêşî dinayê kiribû, nedixwast ev dîmen biguhere. Lewma roja 18'ê Cotmehê, xwestin Haîtîyê dagir bikin.

Lê protestoyen gel rî neda wan. Rêvebirin Haîtîyê dan xuyan ku, ewê wir ji veguherîn Somalîyê. Pişti érişen protestovan, Bill Clinton, bîr yara vekisina hêzên leşkerî da. Niha ji dixwaze rêvebirên leşkerî bi qûtbîrinê û ambargoya aborî bine rî. Lê hîn dev ji bergirtinê leşkerî ji bernadeye. Tengasiya DYAY tê de ye ev e: Dixwaze operasyonê leşkerî bimeşine, lê naxwaze leşkeren Amerîkî bîn kuştin. Ji lewre alikariya dewletê din dixwaze û dewletê Ewrûpayî rexne dike. Wek politikaya DYAY'û pêşeroja vî welatî ji ne kifş e. Rêvebirên leşkerî, tevgerên Amerikayê, bi kuştina Guy Malary (Wezirê Dadmendiyê yê Arîstide) bersivan din û şerê hundîrin jî li ber derî ye. Tîrsa DYAY'ê ev e: Heke şerê hundîrin derkeve, wê gelek mirovîn Haîtîyi bibin penaber û berê xwe bidin Amerikayê. Serkarê DYAY'ê dixwazin di demeke kin de Cedras binîn rî, ew ji dizanîn bi ambargoya aborî ev tişt çê nabe û ambargo jî bi rîk û pêk nameşe, lewre li riyeke din digerin.

Pîrozgeha Hazralbatê kete talûkeyê

Nûçeyên derve- Roja 17'ê Cotmehê leşkeren Hindistanê êrîş birin ser Mizgefta Hazralbatê Sedema vê yekê jî wiha nîşandan "Serhîderen İslâmî yîn cûdaxwazên Keşmîrê, li vir vesartî ne." Pişti êrîşa artêşê, kesen di hundir de. Mizgeft dagir kirin û 15 kes jî dîl girtin. Hêzên dewletê ji bo ku, wan ji wir der bixe av û elektriqa avahiyê birin û li hemberî protestoya gel derketina derve qedexe kirin.

Pişti vê yekê hêzên İslâmî dan xuyan ku, heke ev qedexe û dorpêc' nayê hilanîn, ew ê avahiyê bi bombeyan birûxînîn. Destihadarê Hindistanê ji bo vê bûyerê Pakistanê ta-wanbar dikin. Li aliyê din serokê Partiya Gel a Pakistanê ev tevgera leşkeren Hindistanê wek hovîtiyek mezin nirxand û xwendevanê Pakistanê jî ev bûyer bi xwepêşdanan protesto kirin. Ev Mizgeft di sedsalâ 17'ân de ava bûye û ji bo hemû misilmanan cihekî pîroz e, ji ber ku, tê de müyek ji rihen pêxember tê parastin.

Ev der ji aliyê endamên Enîya Rizgariya Keşmîr û Camûyê ve demeke dirêj e ku, wek parêzgeh tê bikar anîn, lê ew kesen di hundir de ne endamê vê rexistinê ne. Ew kesen ku, pîrozgeh dagir kirine ji oldar û vezetînxwazên radîqal in.

Witûwêjiy nihêni Le nêwan KDP û rîwîmiy Sedam

(Bi Zaravayê Soranî)

Iran ke êsta le jîr palepestoy tundi çekdaraniy Kurd daye, gutiy kewa pêweye hêzêkiy lêder bo çaresriy "gîrûgiriftiy asayış" le Kurdistan da-bimezrînê. Eli Muhamed Beşareti wezîriy nawewey Iran raygeyand ke hikûmetiy Iran deyewê le sertaseriy Iran û be taybetî le Kurdistan da emn û asayış berqerar bikat. Şayanîy gutine çekdaraniy Partiy Dî-mukratîy Kurdistan PDKI zincîreyek hêrişîy çîryan birdote ser binkekaniy Pasdar le nawce kurdnişînekanîy ser sinûriy Iraq û Turkiya.

Le layekîy tirewe ewa çend mangêke Iran peyta peyta niwêne-riy resmî denêrête Iraq'be mebestiy aştbûnewe û nehêstîniy nakokiye-kaniy nêwan herdû wilat, em nîzîk bûneweyey nêwan Iraqlarıñ biwete mayey tîrs û peşêwiy le naw serkir-

dayetiyyî Kurdiy Iraq. Her wiha le mawey çend mangîy rabirdû da Iran gelêk car bombaranî nawce gundnişînekaniy ser sinûriy Kurdistan Iraq'ye kirdûwe û biwete hoy sûtandîniy gelêk zewî û Gund û derbeder bûniy gelêk gundnişîn.

Le rojaniy kongrey Bruksel bo alikariyi Kurd le seretay em mange da hewalekan wayan rageyand ke Dr. Roj Nûrî Şawês Cêgîriy Serok-wezîriy Hikûmetiy Herêmiy Kurdistan le Iraq hêdê witûwêjiy nihêniy legel rîjîmiy Sedam da kirdûwe. Herwiha hewalekanîy diway eme wa radegeyenin Macid ebdulreza nawêk ke kone Komonîstêkiy Iraq û êsta bûwete alîgîriy rîjîmiy Sedam lem çend rojane da xerîkiy witûwêje legel lêpirsrawanîy Kurd le Ewrupa.

Be pêy serçaweyekî opozisionîy Iraqî le Kurdishîny Iraq. "Witûwêjiy

nihêniy nêwan berpirsiyanîy Kurd le kongrey Bruksel û Rîjîmiy Iraq şîtekîy dûr niye le rastî".

Le encamîy em pêwendiyê nihêniyane da, êsta opozisonîy Kurd le laq bûwete dû lik. Yekêkiyan YNK be serokayetî Celal Talebanî ke dijîy witûwêje û ewtitir PDK be serokayetîii Mesud Barzanî alîgîriy witûwêje legel rîjîmiy Sedam da.

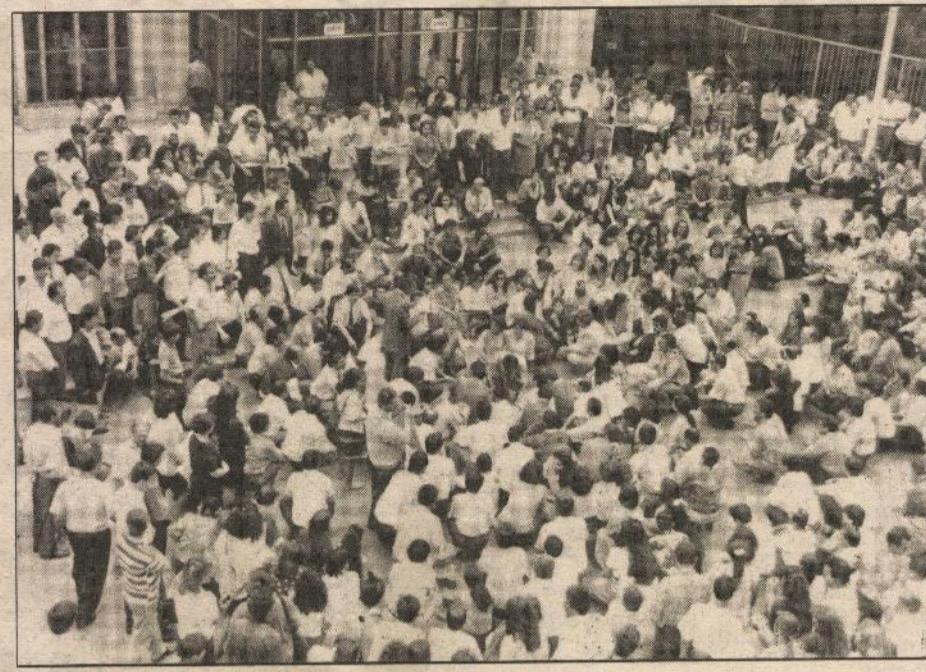
Partiy Dîmukratîy Kurdistan le mawey pêşû da û ta êsta pêwendiyê xoy legel Bexda nibirîwe, le çend mangîy rabirdû da tipîy fitbolîy Kurdistan ciwete Bexda û le wê be cilkiy wênedar be wêney Sedam hatuwete naw gorepanîy yarî. emes paşan bûwe hoy dûbereki û demeqalî le naw Perlemaniy Kurdistan da.

**Le Rojnamey ASHARQ
ALAWSAT û ALHAYAT ewe**

Ji doktor û memûran livbazî

Li Tirkîyeyê piştî Karkeran, memûr û doktor ji hêdi hîni meşen protestokirinê livbaziyen mafxwestinê dibin.

Navenda nuçeyan- Ji aliye karmend, ji aliye din ve ji personelê tenderustiyê ji bo ku rewsa xwe ya xebatê, aboriyê, rëexistinîyê û mafê grev û lihevkirina bi giştî bi dest bixin, bi lavbaziyan çalakiyên hevcîhê, dest bi lavbaziyan kirin. Li gelek bajar û navçeyan ji bo daxwazên xwe meşian, derketin viziye bi giştî.

Bi deh hezaran kedkarê dewletê ji bo protestokirina zêdekirina mehmizyan a ji sedi 12, bidestxistina mafê sendikayı, grev û lihevkirina bi giştî, di 15'ê mehê de, li

gelek bajar û navçeyan derketin viziye bi giştî.

Livbazi li Stenbolê, Enquerê, İzmirê, Edenê, Bursayê, Mersinê, li navçeya Manisayê, Somayê, li Amasyayê, li Gümüşhacıköy, li Samsunê, li navçeyen wê Bafra û Çarşambayê, li bajarê Kurdistanê ji, li Dilükê (Entebê) li, Ruhayê, Erzincanê pêk hatin. Li Stenbolê li seriya 7 hezar, li Anquerê 3 hezar, li İzmirê 2 hezar, li Mersinê hezar û li deverê din jî, di navbera 100 û 1000'i de karmend (memûr) besdar bün.

Karmend di livbaziyen xwe de zêdekirina ji sedi 12' an, li mehmiziya wan, nedana mafê sendikayı, grev û lihevkirina bi giştî, şerê li Kurdistanê, pêkatî û destê dewletê yên li ser Karmendan, kiranen dewletê yên derveyî demokrasiyê, îhlakkirina mafêni mirovan û hwd. Protestokirin. Di hivbaziyan de sloganên wek, "Biji biratiya gelan", "Karker karmend ji bo greva giştî dest bi dest", "Em civaka bêdeng naxwazin", "Ji zemên %12' re na", "em sedeqe ne lihevkirina bi giştî dixwazin". hatin avêtin.

Personelên tenduristiyê ji di navbera 15 Cotmeh û 15 çileyê de, biryara livbaziyen standin. 6 rëexistinê tenduristiyê li hev rûniştin, ji bo mafêni xwe yên seksî ku, li gorî qanûnan divê bê muhafazekirin û zêdekirina mehmiziyen xwe biryara livbaziyen standin. Dan daxuyandin ku, li hevrûniştinê navbera hekim personelên tenduristiyê û raydarê Wezareta Tenduristiyê û hatiye xitim, lewma biryara livbaziyen ji aliye personelên tenduristiyê ve hatiye dayin.

Li ser wan qewmandina

doktorênu ku, giredahiyê Yekitiya Tabibêne Tirk (TTB) in, di 18'ê mehê de, li Eskişehirê, Edenê, Uşakê, Mersinê, Bilecikê, Hetayê, nîvrojê neçûn nexwesxaneyan û li nexweşan nenihêrtin. Bes Nihertina li nexwesên xedar û giran derveyî biryara xwe digirin.

Doktorênu ku, endamê rëexistina Yekitiya Tabibêne Tirk (Turk Tabibler Birliği) in bi belavokê daxuyandin ku, divê "Mesrefa tenduristiyê ya ji bo serê mirovekî salê carêkê ji 50 dolarî derdi keve 200 dolarî"

Berpîrsiyarê 'Azadî' girtin

DED'e Berpîrsiyarê Azadî ji tewqif kir.

Ji berpîrsiyarê nivîsan ye-ki din ji hate girtin. Berpîrsiyarê Nivîsan Zana Sezen ê rojnameya Azadî, di 19'ê Cotmeh de ji aliye Dadgeha Ewlekarîyê ya Dewletê ya Stenbolê ve hate girtin. Sezen bi hinceta ku di hejmara 75'an a Azadî de propagandeya veqetînxwazîyê kiriye. hate girtin.

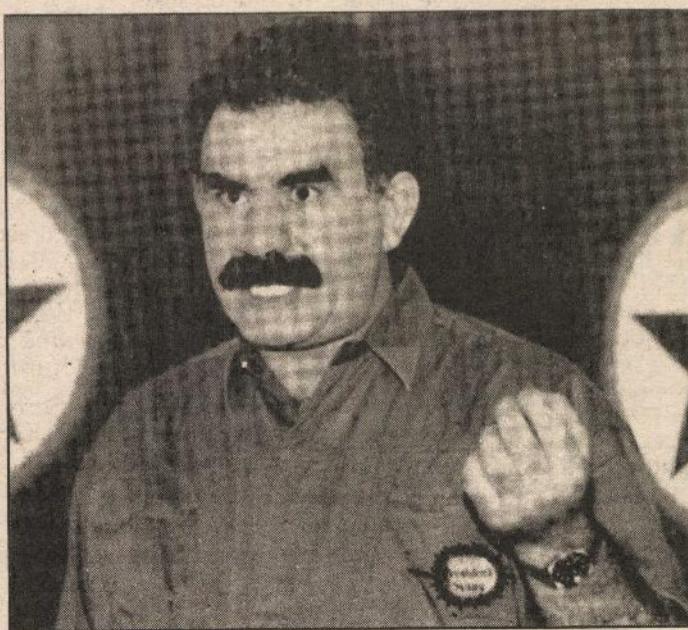
Berpîrsiyarê Giştî ya Azadîyê Tulay Geyik, girtina Zana Sezen, bi daxuyaniyeke nivîskî wek "şermeke demokrasiyê" nîxand.

Ji aliye din ve Berpîrsiyarê Nivîsan ê Medya Gunesi (Roja Medya) Mehmet Metin, ku ji 15'ê Tebaxê ve di girtî gehê de bû, ji aliye Dadgeha Ewlekarîya Dewletê ve hate tehlîyekirin. Mehmet Metin Ji bi hinceta ku di hin nivîsen ku, di medya Gunesi de hatine weşandin de propagandeya veqetînxwazîyê hatiye kiriye. hatiye kiriye. hatiye kiriye.

Malbatên leşkerên dîl ji Abdullah Öcalan re name şandin ‘Hûn li me xwedî derkevin’

Malbatên leşkerên dilgirti ji Serokê PKK'ê Abdullah Öcalan re nameyek şandin û jê serbestiştina lawên xwe daxwaz kirin. 13 leşker di 11'ê Tebaxâ 93'yan de, li gundê Melefâ ku li ser Hezoyê ye, ji aliye şervanên ARGK'ê ve ji otobûse hatibûn peyakirin û dîlgirtin.

Malbatên leşkerên ku ji aliye ARGK'ê ve hatine dîlgirtin di nameya xwe de didin diyarkirin ku, serî li gelek rayedarên dewletê û saziyên navneteweyî dane lê tu çareyeke bidest nexistine, her wiha jê berdâna lawên xwe daxwaz dîkin û wiha didominin: "Ji bili berjewendiyê rayedarên dewletê tu tişt wan eleqedar nake. Em çendi caran cûn Enquerê, em bi wezîran re peyivîn,

Serokê Partiya Karkeren Kurdistan Abdullah Öcalan

lê me tu encamekê bi dest nexist. Me serî li Neteweyen Yekbûyi da. Bes başbûn û zindibûna lawên me ragiandin me. Birêz

Abdullah Öcalan em li we deng dîkin. Ew mirov êrî û bêri ne. Werin em vê têkoşinê li hemberî kesen ku, divê em li diji wan bi-

din, em bidin. Sûcê leşkeran nîn e."

Di dawîya nameya xwe de ji Öcalan tikaya berdanna leşkeran dîkin û didin nîşan ku, tek çareya wan ew e. Malbat bi van gotinan dawî li nameya xwe tînin: "Birêz Abdullah Öcalan bi berdan û şiyandina lawên me dilxwaziya me ya bi doza we qat bi qat zêde bibe.

Werin bidin nîşan ka, ki şerxwaz e û kî astîxwaz e. Êdî bes hêstirêن çavên me bidin sekinandin, taqeta, me ya kişandina hesreta 2 mehan nema. Hûn li me xwedî derkevin. Me ken ji bîr kir. Em tek çare we dibînin. Em hêvi dîkin ku, we ji me fêm kir. Ji niha ve em spasiya we û hewldanen we dîkin".

Şanoger Şalikoyê Miraz

“Em hemû gunehkar in”

Şalikoyê Miraz di 14.10.1993 yan de, seri li navenda rojnameya me da. Me pê re hevpeyvinekê çêkir. Hevalê me jê pirsî, wî bersivand. Niha jî em vê hevpeyîna bi Kurde ji Tiflise birêz Miraz re li jêre diwesînin. Em bi hêvi ne ku dê kêt û sudekê bide we xwendevanen hêja.

Birêz Şalikoyê Miraz hûn dikarin behsa xwe bikin gelo hûn bi ci emel dikin, di warê şanogeriyê de?

Ez bi xwe di warê şanogeriyê de hem yek listikvan, birevebir û hem ji wek listiknivis cih distinim. Min heta niha çar listik nivisandine û min di heft listikan de, wek serlistikvan listiye. Di listikê me yên şanoyê de temayên siyasi, civakî, şoreşgerî û hwd. hene.

Gelo hûn dikarin me der barê şanogeriya Kurdê Sovyetistanê de agahdar bikin?

Em bi hêsanî dikarin bibêjin ku, heta niha bi awayekî modern (sano) tiyatroya Kurdi ya projesyonel nehatiye sazkinin. Ceribandin piri hebûne. Lê hîn kesek negîhiyaye armanca xwe. Em dikarin bibêjin ku, fikrekî profesyonel ji bo şanogeriya Kurdi çebûye.

Ku ez li ser Kurdê Qefqasyayê bibêjim. Wextekî li Elegezê tiyatroya habîbû sazkinin. Emrê wê zêde nedomîya. Li Tiflîsê di sala 1979'an de tiyatroyek hate avakirin. Cerdoyê Esed ku, beri bi du mehan çû rehmetê bingeha wê danibû. Lê bi ser neketin. Rejiso-reke me hebû, niha jî heye lê bi paş ketiye. Navê wê Zîna Evdo ye. Bi xwe Enstîtuya Şanoyê ya Rûstavelî qedan-diye. Tevî wê rojnamegerê me Mirazê Uzo Cewerî serkariya wê dikirin. Ez bi xwe jî tê de bûm. Girani li ser Yura Nabiyev ku, niha di Meclisa Neteweyî ya Kurdistanê de Kurdê Gürçistanê temsil dike. Têngizê Memê, Temûrê Çıldergûşî, Naza Xastî û hwd. bû.

Zîna Evdo demeke kin xebiti. Tiyatroyê xebatêna xwe bi serokatiya Mirazê Uzo meşand. Ev xebat 10-12 ari' sal an domiya. Tevî hev 13 listik pêşkeshî gel kirin. Navê listikan hin ji wan:

Şanoger Şalikoyê Miraz

"Xesû," "Sincq qiza xwe dide mîr," "Zarîna Ciya," "Siyabend û Xecê" ne.

Tiyatro di sala 1989'an de cû Parîsê, listikêna xwe pêşkesh kirin. Di pey hilweşîna sîstema Yekbûna Sovyetî de derfeta me nema ku, êdî em karibin xebatêna xwe bimeşîn. Rewşa me pirr xerab bû. Em mecbûr man ku, em xebatêna tiyatroyê bidin sekandin.

Min di sala 1989'an de Sinemeya Studyoya Kurdi saz kir. Almasta Cemşid .Asiya Siltnova, İnga Torin, Kêremê Meraç, Binbaşê Axê, Casimê Wezîr endamê wê bûn. Ji ber xerabûna aboriyê, me nikaribû pirr gavê xwe bi pêş ve biavêta. Me ew da sekandin. Li ser vî hîmî me tiyatroya xwe saz kir.

Dema mirov bala xwe dide folklo-ra Kurdi hin listikan dibine ku, di

sahî, dawet û dîlanan de tê listîn. Gelo hûn vê yekê çawa dinirxîn, ev dikevin katagoriya listikêna tiyatroyê?

Na, ew ne tiyatroye ne û ne jî, ji tiyatroye re bingeh in. Tenê ew têne listin. Ew listik wezîfeya tiyatroye nakin û ew ruh jî di wan da nîn e.

Hûn Arsen Polat nas dikin nakin ez nizanim. Ew dibêje ku, di folklo-ra Kurdi de pandomîm heye. Hûn ji vê re ci dibêjin?

Dibe ku hebe û ji pandomîm bêne hesibandin. Arsen Polat Zanayê vî tiştî ve. Ez wî rind nas dikim. Ew bi xwe bi Ermenian re xebitiye. Xwezi ya me jî hebûya.

Niha rewşa kesen hunermend li Tiflîsê çawa ye, xebatêna we didomin?

Rewşa wan gelek xerab bûye. Her kes bi aboriya şexsi mijûl dibe. Di vê rewşa nepak de, xebatêna çandî wek tiştîkî zêde tê dîtin. Rewşa me ya berê baş bû. Daxwaza me ew e ku, gel ji vê sokê zû bifilit.

We behsa rewşa nepak a li Gürçistanê kir. Tesîra têkoşîna neteweyî ya Kurd çawan e li ser we?

Şoreşa Kurdistanê gelê me hişyar dike. Kurdê sovyetî jî vî aliyî ve pirr guherîne. Êdî tu kes nabêje tu êzidî yi, misilman i, elewî yi. Em têv bi Kurdbûna xwe têne ba hêv.

Navbera we û dewleta Gürçistanê çawa ye?

Em bi wan ve girêdayî ne. Ci ji me bixwazin em mecbûr dimînin ku, bînîn cih, wekî daxwaza wan bikin. Ji ber ku em ne bi serê xwe ne.

Li Gürçistanê em wek hindikahî (mînorîte) têne dîtin. Meleseyen wan hene wek : Çeçen, Abxan. Li dû helkirina pirsîn xwe ne. Niha tehdeyeke wan i mezin li ser me nîn e. Lê bi me

Kurtejiyana Şalikoyê Miraz

Şalikoyê Miraz ê şanoger di sala 1956'an de li Gürçistanê li bajarê Tiflîsê tê dînyayê. Malbata wî ji aliyê koka xwe ve ji bakurê Kurdistanê ji bajarê Qersê ne. Kalikê Miraz ji Ermenistan'ê ji gundê Cercerîsê ya ku li ser nehiye Abaranê (Aragas) çûye li Tiflîsê bi cih bûye. Miraz li ser şanoyê xwendîye û niha jî endamê Şanoya Kurdi ya Satirê û Humorê, ya bi navê Cegerxwîn e ku, di sala 1990'ê de li Tiflîsê hatiye damezirandin. Ew hem dîlze, listik dînivîse û hem jî bi rî ve dibe.

didin fêmkirin ku, ew ne welatê me ye, axa me ye. Em bi xwe jî, jixwe vê yekê dizanin.

Gelo Kurdê Gürçistanê çiqas xwedî mafîn çandî û demokratik in?

Serbestiyeke bi sinor heye. Bi awa-yekî resmî heqê me yê xwendîn û nivîsandina bi Kurdi tune ye. Lê bi awayekî şexsi em dikarin bi zimanê xwe, li gorî imkanîn xwe dersê bidin zarokên xwe. Minak ger di dersxaneyekê de zarokên Kurd hebin û bixwazin bi Kurdi jî ders bibînin, dikarin ders bistînin. Ezîzê Îsko di pola 7' an de dersê dide zarokên Kurmancan.

Li ser rola (rist) ronakbîr û huner-mandan hûn dixwazin ji me re tiştekî bibêjin?

Li gorî nêrîna min, em gunehekî mezin dikin. Em dijminê xwe zêde mezin dikin. Di xebatêna xwe de, ne-yarê xwe bi awayekî didin nîşan ku, ew tîrs û xofa di dilê gel de heye, hin bêhtir dibe. em bi xebatêna xwe yên bi vî rengî, bêhemdi be jî, alîkariya dij-min dikin. Ev ci ji bo muzisyen, şanoger, nîvîskar, hunermend û ci ji bo ronakbîren me wisa ye. Em tev xwedî guneh in. Em agahdariyên şaş û xelet didin gel. Psîkolojiya şer li ba me tu-ne.

Divê em fîkrîn xwe biguherînin. Stîla xebatêna xwe jî divê em biguherînin. Her wiha divê em psîkolojiya şer jî bidin ber çavêna xwe. Divê em zêde nebêjîn dijmin wiha bi me kir, em wiha kirin. Yanê em nebêjîn wan bi me wiha kir. Em ca bibêjîn me bi wan wiha kir, wiha dikin. Em moralê bidin gelê xwe.

Ez dixwazim têkiliya rewşenbîren me bi hev re hebe. Em çiqas bi hev re bixebeitin, têkili deynin em ê ewqas zû bigîhîn serkeftinê.

Ji bo dawîlêanîna hevpeyînê tiştî ku, hûn bixwazin bibêjîn heye?

Daxwaza min a sereke; azadî û xweşbextiya gelê me ye. Em ji rojnameya Welat, rojnameya Gundemê û ji Navenda Çandê ya Mezopotamyayê re, serkevtin û pêşveçûnê daxwaz di-kin.

Heppev : Mehmet Gemsiz

WEŞANXANEYA ZAGROS

Li we difikire, niha jî çar berhemên bi Kurdi bi buhayekî şkandî pêşkeshî we xwendevanan dike.

✓ Kela Dimdimê:	30.000 LT
✓ Evîna Welat:	70.000 LT
✓ Pêşeriya hewisîna zimanê Kurdi:	30.000 LT
✓ Rêzimanê Kurdi:	50.000 LT

Her çar pirtûk tevî hev 180.000 Lîrayê Tirk dike.

Lê ji bo we ji buhayê wan % 35 dadixe û bi tenê 117.000 LT li we dike mal.

Navnîşana xwestinê:

Zagros Yayınları

Nuruosmaniye cad. Atay apt.

No: 5/12 Cağaloğlu / İstanbul Tel: 512 29 17 - 528 61 16

Heger ez mirim û min Kurdistan nedît, li ser laşê min gurzê gulan daneynin
Osman Sebri

Sûnika Bîll û Tansu

Jê beno jê nêbeno waxti zemondi yew Bill û Tansu ya benê. Bill gird û zâlim yew qral o. Pêro dînyadi zâlimînra eyra bahs beno. Cida yew tawayî veştêy ci meşerese, hemû leşkerunê û topinû tifingûnê xwi reşeno. Ücay keno xirawe, kera, kera sero nêwerdino. Gerek kes êyra taway ra xiraw mevajo. Eki wacêse way seridey ïnayrê. Wazenoki hemûkes wacoki ti rindey, tim û tim hekliyey, tu raşt wanêy. Fakir û fikare eyra zaf anceno. No qral qralê zenginûn o dijminêy fekirûno.

Tansu jî qralê yew duxalêy kicîya û cemîya. Duxaldey na qralidi hêc je cîci rayêr ra nêşîno. Xwî ra serdestê na duxalî

rindinay na cenîray bîye serxoşî. La belê nay şarê je duxali desbinkerdo. Sardêy ne duxalîra timû tim zilm kena. Ceynekûnê nê şariy û lacûney ci dûna kişîş. Kişta binîrädi sarde xwi cîdî zilm kena. Üncax şarêy duxaldêy nay zilm razi beno, wengêy xwi nêvécene. La belê şare welate desbinkeri ney zilmîra razi nêbeno, serbestîna xwi wazeno. Na krali sekînesa yew çare nêvînena. Leşkerûnê xwi, topûnû tifingûne xwi reşena ûncî tede baş nekêna. Na qrali rojê pêro serdestûnê duxali xwi top kena. Wanaki ez şinû, zâlim qral Bill i het, êyra cilve kenû, kûna cadêy ey, ey aşiqê xwi kenu. Kral Bill i razi kenû

ki quwet bido ma, ma daha zaf zilm bikerim şardêy du xaldêy desbinkirî. Wo taw belki ma ïnayra başbikerim. Na şina qral Bill i het, êyra cilve kena, kûna cadêy ey, vuna tamûmo mi qral aşixo xwi kerd. Tim no weddi ci bibo? Şarêy duxaldêy desbinkirî suênd vuneno. Ma walat xwi ney zilmîra xelas kenim. Cenîy, comerdiy, kicîqîy û extayri pêro şerîdayışkene. No wax di qralê Tansu yenaki ci bêro, taxtê cino lerzeno. serdeste ci fir fir lerzenê. Wo taw fam kena ki peynîya zilm çinayo. Ar û namusey xwi teslimêy Bill i kerd. O yî huniy şî, peynîya zilminde xwi yi üme.

Ercan Kılıç

Jûjî...

Doğan Güzel

* PIŞTÎ KU PKK XEBATEN ÇAPEMENIYA "T.C" LI KURDISTANË QEDEXE KIR; WALUYE HEREME UNAL ERKAN DAXUYAND KU "HEKE BİVÊ, EMÊ NÜÇEYAN BIGİHÎJİNİN NAVENDÊN ÇAPEMENIYE!"

KÊ ÇI PEKAND?

Demokrasi êdi li Tirkîyeyê bi cih bûye

Yıldırım Aktuna

Wezîrê dewletê û berdevkê hikümeta Tirkîyeyê

'Hûn kerem kin em jî miyaw'

Piştî sala 1980'yî hêjmara cehşikê Kurd li Iraqê roj bi roj zêde dibûn. Ev hejmara li sala 1987'i gihiya 350 hezarî. Ew dem xe-bata Yekîtiya Niştimaniya Kurdistanê (YNK) li hemberî rejîma Iraqê xurt bû. Pirr bi bêrehmî cehşikan digirtin û dikuştin. Hin car mazotê bi serê wan de dikir û bi zindî agir bêri laşê wan dida.

Li aliye kî din jî rejîma Iraqê dest bi kuştina Kurdan kiribû. Bi hezaran Kurd dihatin girtin û kuştin. Bi sedan gund, rez û bax dihatin şewitandin. Girtî-gehêñ Iraqê tije bûbûn ji şores-ger û welatparêzên Kurd.

Serokê Partiya Sosyalist a Kurd (PASOK) Kerim Selam hemû, Partiyeke Netewekar bû. Wê demê Kerim Selam (Mula-zim Kerim) nameyekê ji Mam

vê gavê bûne karbidestêñ Hikümeta Federe ya Kurdistana Ba-sûr. Niha cehşik bûne ferman-darên supa (artêş), asayış, ser-karê rojname, kovar, TV û ber-pirsîyaren partîyan.

Doh cehşik mala gel disewi-tandin û kurê wan dikuştin niha di hevpeyînên xwe de dibêjin. "Me xebat kiriye, têkoşîn daye, em ji nehêni ve aligirê YNK û PDK ê bûn. Hûn nizanibûn ku em li ser riya Mele Mustefa Barzanî dimeşîyan û me wiha kiriye. Lê gel jar û birçî bûye. Kes lê napirse. Kes li halên kesen ku gundê wan kavil bûye, lawen wan se-hid bûye, zarokên wan Enfal bûye napirse, wan nas nake.

Di gel vê rewşê ku gel pirr pê diqare jî, dev ji henek û pêkeniyêñ xwe bernade. Yek ii

Celal re dişine. Tê de wiha dûnînivîse:

"Mam heke tu wisa Kurden cehşik bikûji û Sedam jî her wi-sa Kurd ên şores-ger bikuje piştî çend salen din wê Kurd li Iraqê biqedin. Lewre ez dixwazîm tu destê xwe ji kuştina cehşikan bikişînî". Piştî bi çend salan ew daxwaza Kerim Selam hate cih. Di bihara 91'î de Serhildana Gel li Başûr çebû. Bereya (enî-yâ) Kurdistanî efûya giştî ji bo cehşikan derxist. Ji bo ku ser-hildan bêxwînîji bigîhe arman-ca xwe. Lê ev ji hebû ku cehşik nedixistin li hemberî gel şer bi-kin, lewre baweriya wan piştî şerê Kuveytê bi Sedam nemabû. Di pey serhildanê de cehşik bûn pêşmerge û ketin nav refen PDK ê YNK ê. Li aliye din Mam Celal û Kak Mesûd jî, ji bo ku hîn bêhtir cehşikan bigîhînin xwe, ketin hemberiya hev.

Cehşikên ku doh karbidestêñ rejîma Iraqê bûn, li Kurdistanê

wam henekan: "Hûn kerem kin em jî miyaw" e. Ev xwedî serpêhatiyekê ye. Di nav gelê me yê Ba-sûr de gelek tê nasîn. Dibêjin ku réwiye kî Kurd ji gun-dekî diçe gundekî din û dibe mîvanê malekê. Evarê jê re şîvî tînin. Sîv jî savarê bi gost e. Di wê demê de pisîk derdi-keve holê û ber bi sêniyê ve tê, dibêje "Miyaw" Xwediye malê parîyekî göst diavêje berê. Lê pisîk careke din jî dibêje: "Miyaw." Careke din jî göst diavêje berê.

Wisa dibe ku pisîk dev ji miyaw miyawa xwe bernade. Ew jî nikarin xwarina xwe bixwin. Ji nîşkav ve mazûban diqare radihêje sêniyê û dibe li ber pi-sîkê datine û wiha dibêje: "Hûn kerem bikin em jî miyaw".

Niha newsa Basûr wisa bûye ku, gel di borîna 30 salan de her roj kerem dike, cehşik û partiyeñ Kurd jî her roj dibêjin: "Miyaw".

Kurdo

PKK'ê li Kurdistanê faaliyetên rojname û partiyên sermayadar qedexe kîrin

Çapemeniya Tirk ji Kurdistanê vedikîse

Navenda Nûçeyan PKK'ê li Kurdistanê bîr yara nefirotina rojnameyên Tirk stand û hemû şirketên belavkirin û firotinê bi vê yekê haydar kîrin. PKK'ê ev bîr yara bi navgîniya berdevkê çapemeniyê yê ERNK'ê, yê Eyaleta Amedê Çekdar ku, di 15'ê cotmehê de rayedarên 5 rojnameyên mezin yê Tirk vexwendibû (dawet kiribû) bargha xwe, ragihand. PKK ev

bîr yara qedexekirina xebata rojnameyên Tirk li Kurdistanê bi sedemê ku. "Ev rojname rewşa Kurdistanê ya şer û pêvajoya ku ew tê de derbas dibe, raya giştî pê çewt agahdar dikin yek; a duduyan jî zordesiya ku li ser çapemeniya sosyalist tê ajotin û li hember vê bêdengmayîna wan bê bîbirxistin" ve, girê dide. Wekî din Berdevkê çapemeniyê yê

Eyaleta Amedê Çekdar daxuyand ku rojnameya Aydinlik'ê jî di van demen dawî de wek şaxeke MÎT'ê dixebeit û divê ev rojname û rojnameyên herêmî jî di nav çarçoveya vê bîr yara de bilivin. Li aliyê din Komûtanê Qerargeha Bingehîn **Cemîl Bayîk** got ku divê çapemeniya biyanî jî hay jî xwe hebe, lewre ew jî daxili vê bîr yara ne. Bayîk daxuyand ku, li Kurdistanê şerekî dijwar heye û her ku diçe jî hildiperike lê çapemenî jê re bêdeng dimîne, tevî bêdengmayîn jî, tişten ku der heqê bûyerên diqevisin de bi çewtî dînivisin. Rojnameyên biyanî jî ji agahiyêna. Walîtiya Herêmî pê ve tu çavkanî yê din ji xwe re nagirin û ev tenê ji wan re dibe pîvan" Ji ber vê yekê xebatê çapemeniya biyanî jî rawestiyaye. Federasyona Çapemeniya Navneteweyî (FÇNIFJ) rexne li vê bîr yara PKK'ê girt û li ser navê federasyonê Sekreterê Giştî **Aidan White** di axaftina xwe de wiha got: "Di şerê Rojhilatabâşûr de heta ji destê me hatiye em bi objektîvî xebifine. Daxwaza me ew e ku, PKK vê ultî matoma xwe bi şûn ve bikiş ne."

AMEDÊ ROJNAME NEFIROTIN

Ev bîr yara PKK'ê ya ku li hember rojnameyan, ji ber "Ji şerê li Kurdistanê raya giştî çewt agahdar dikin" stand, berî hemû bajaran li Amedê dest pê kir. Rojnameyên Milliyet, Sabah, Hürriyet, Cumhuriyet, Aydinlik û Yeni Günaydin derê buroyen xwe yê li amedê gitin û xebatê xwe rawestandin. Tevî ku qedexe pêşî li Amedê dest pê kir, ji niha ve deveren li Kurdistanê yê din jî li gor vê bîr yara karêna xwe dimeşin. Piştî ku PKK şirketên belavkirin û bayiyê rojnameyan bi vê bîr yara agahdar kir tevî yê li Amedê, yê li Cizîrê, Batmanê, Qoserê û NisÓebinê jî dev ji firotina rojnameyan berdan. Li van deveran tu bayî firotina rojnameyan negirtin ser xwe. Rojnameyên ku hatin navendê bajaran li avahiyên emniyetan bi destê polisan hatin firotin û belavkirin. Polisên ku hercar rojnameyan berhev dikirin û dicivandin bi vî awayî vêca dest bi firotina wan kirin. Her wiha li devê derê avahiyên emniyetan kesen sivil ên çekdar, tevî polisên bi cilê fermî nobedariyê kirin. Piştî ku PKK nûneriyê rojnameyan bi vê bîr yara agahdar kir, nûneriyê rojnameyan jî diyar kîrin ku.

ROJEVA WELÊT

Gav bi gav ber bi otorîteya PKK ê ve

Lî hember hemû plan û hewldanê dewletê ku dixwaze heta Adara 1994 an 'kok li PKK ê bîne' PKK jî di xebata belavkirin û bi pêşvebirina şer de ye li her deverê Kurdistanê. PKK bi vê yekê jî rewşa iqtidara dualî ya fiili dixwaze bi aliyê xwe ve bîkişîne. Bi awayekî din dest bi derbaskirina faktorên dewletbûyînê ya nav jîyanê kîriye. Berê jî li Kurdistanê xebatê PKK ê yê ber bi dewletbûyînê û sazûmankariyê ve çûyîn hebûn. Wekî Civandina bacê û gazîkirina ji bo leskeriyê û hwd. ji van xebatan bûn. Lî berê van xebatan bi piranî bi aliyê gel û di nav çarçoveya resmîkirina iqtîtarbûn û otorîterbûna PKK ê ya di nav gel de bû. Lî wisa dixuye ku PKK êdî di xebata, resmîkirina otorîteya xwe ya li Kurdistanê ku li hember sazî û sazgehîn Tirkîyê yê resmî û nîvresmî de ye. Lewre dengdayîna livbaziya PKK ê ya dawî ku bîr yara sekinandina xebatê rojnamegerî – ya Tirkîyê û ya biyanî – stand hem li hundir hem jî li derve gîhişte radeyeke bilind. Wekî din vê dawiyê de jî bîr yara rawestina xebatê partiyên siyasi yê ku grûbêne wan di meclîse de hene, da li Kurdistanê. Ji bo ku hemû partiyên siyasi dev ji siyaseta gel xapandinê berdin û ji Kurdistanê vekişin heta 24 vê mehê PKK ê muhlet da wan. Bi vî awayî PKK li Kurdistanê çapemenî yek û partiyên siyasi dudo derbek mezin li van herdû hêzên dewletê yê ku bi maniyeke din bingehîna wê teşkil dikin xist. Lewre ev du hêzên bingehîn in ji hebûnê dewletê. Dîsa bi maniyeke din békérbûn û xelasiya van herdû hêzân xelasiya dewleta Tirk bi xwe ye li Kurdistanê. Ev rewş wisa nîşan dide ku di pêşerojê de bi xwe re wê bîbe sedemê gelek pêşveçûn û munaqâşeyen girîng. Ji niha ve ji aliyê raya giştî ya Tirkîyê û ya dînyayê ve reaksiyonê negatif û pozitîf hîtin û têjî.

Raya giştî der barê çapemeniyê de pirr hesas e lewre ew çavkaniyeke agahdarî ya ji sedî not e ji bo wê. Ev yek tê zanîn. Lî divê bê zanîn ku PKK jî bi sedemîn muhîm yê rojane û dîrokî berê xwe da vê hêzê. Sedema girîngtirin û yekemîn wekî me li jor ji anî zimîn iqtîdarbûn û otorîterbûna PKK ê ye li Kurdistanê. Xebatê vê hêza (PKK) ku nûnerê gelê Kurd e, di van salêna dawî de yê ber bi dewletbûn û sazûmankarbûnê ve ne. Edî Meclîsa Neteweyî ya ku iradeya gelê Kurd temsîl bike heye û edî xebatê avakirina dewleta ku sazûmankariya wê pêk bîne û bi rê ve bîbe ji heye. Li ser vî awayî girîngiye vê ya dîrokî û rojane heye ji bo ku PKK saziyên dewleta dagrker ya Tirk bi tevahî ji Kurdistanê derxe an jî bêfonksyon bike. Ji ber vê PKK ê ne bêse dem û bêmaf ev bîr yara sekinandina xebatê çapemeniyê stand. Dewlet tu car nexwest şerê li Kurdistanê qebûl bike û ji bo ku raya giştî bi pêşveçûna şer ya li her qadî belav dibe nehise, bi hemû hêza xwe, xwe da ser faktora çapemeniyê. Çapemeniya TC jî di vê dawiyê de – bi taybetî piştî birîfinga Serleskeriyê ku talimat da wan ji bo piştigiriya wan bike – bi tevahî ji normen çapemeniyê yêngiye bingehîn ku ev objektîvî û rastagahdarkirin e dûr ketibû. Li ser rîça ideolojiya fermî û bi talimatê Serleskeriyê dixebîti. Bi vê tewra xwe dibû asteng li hember rastagahdariya raya giştî ya der barê pêşveçûna şerê rizgariya Kurdistanê.

Li aliyê din PKK ê bi vê bîr yara rawestina xebatê partiyên siyasi û çapemeniyê, li Kurdistanê diyar kir ku tu maniya hebûnê dewleta Tirk ya siyasi nemaye û ji iqtidara dualî ya fiili her diçe çerx bi aliyê PKK ê ve vedigere. Ev jî nîşan dide ku li Kurdistanê PKK gav bi gav ber bi otorîte û iqtîdarbûna xweser ve diçe.

wê li gorî vê bîr yara bilivin û dixwazin di demeke kin de li ser vê pirsgirêkî bi Sekreterê Giştî yê PKK'ê Abdullah Öcalan re hevdîtinek pêk bînin.

REAKSİYONÊ CIHÈRENG

Bi daxuyana bîr yara PKK'ê re ji gelek hêlan reaksiyonê cihêreng hatin. Sazi û kesen demokrat di daxuyaniyê xwe de diyar kirin ku ev bîr yara di cih de ye û bi maf e. Lî her wiha hin alî jî, li hember vê bîr yara nexweşîya xwe anîn der.

Berpîrsiyarê Weşanê yê rojnameya Cumhuriyete Hîkmet Çetînkaya daxuyand ku heke li wê herêmî rojnamevan bi emrê PKK dev ji karêna xwe berbidin ev nîşan dide ku li wê herêmî hebûna dewletê bêmane bûye.

Piştî "realîteya Kurd" ya Demîrel vêca Wekilê Serokweziyê Necmettin Cevherî jî qebûl kir û bi awayekî fermî ev anîzimên. Cewherî li hember pîrsîn rojnamevanan wiha axivî : "Heke hûn dibêjin li wir 'şer' heye fermo nûçevaniya şerîtiyê bikin".

Wezîrê Karêna Hundîrîn Mehmet Gaçoğlu bi şûnve gavavêtina çapemeniyê li hember bîr yara PKK'ê wek newêrekî nirxand û got: "Heke rojnamevan bixwazin em dikarin wan biparêzin û bixwazin em dikarin ruhseta çekgirêdanê jî bidin wan".

Çavkaniyê gerîlayen Eyaleta Amedê çapemeniya Tirk wek piyoneke şerê taybetî nirxandin û daxuyandin ku, heta dev ji vê rola xwe bernedin û xwe sererast nekin wê ev bîr yara û birêvebirina wê bidome.

Sazîyen demokrat ev bîr yara PKK'ê bi maf dîtin û di daxuyaniyê xwe de diyar kirin ku, heke çapemenî wezîfeya xwe ya agahdariyê li gor normen çapegeriyê pêk neyîne tu eleqa wê bi çapemeniyê ve namîne.

PARTİYÊN SIYASİ İSTİFA BIKIN'

Piştî qedexekirina firotina rojnameyan PKK berê xwe da partiyên siyasi yê ku li Kurdistanê dixebeitin û daxuyand ku divê ev partî dev ji siyaseten gel xapandinê berdin. Li ser vî bingehî gerîlayen ARGK ê yê bajêr li Amedê endamê Partiya SHP ê Hayati Kahraman revandin. Bi belavokeke bi sernavê Ji gelê Amedê yê welatparêz re hêzên ARGK ê daxuyandin ku divê hemû partiyên siyasi yê ku li Kurdistanê istifa bikin û ji Kurdistanê vekişin. Ji

bo istifayen partiyên siyasi yê ku di meclîse de grûbêne wan hene heta 24 ê Cotmeha 1993 an muhlet danîn. Hêzên ARGK ê di daxuyaniya xwe de diyar kirin ku divê hemû mebûsên Kurdistanî ji partiyên xwe istifâ bikin û dev ji siyaseten gel xapandinê berdin, rojek beriya rojê vekişin nav refî gelê xwe, xebatê xwe di nav kongre û meclîsa gelê xwe de bidomînin.

"HÊZA ÇAREMÎN ÇAPEMENÎ"

Bi vê bîr yara PKK'ê re, pişî hêzên darizandinê, qanûnêkiyinê û birêvebirinê ya çaremîn ji ku hêza çapegeriyê tê qebûlkirin, di bingehî demokrasiyê de, dîsa di rojê de cihê xwe girt û bîhêzbûna wê hate mu-naqâşekirin.

Berpîrsiyarê weşanê yê rojnameya Millîyetê Yalçın Doğan di nîşekî xwe de li ser vê sekînî û diyar kir ku, divê dawiyê de bi vê bûyerê, ji vê hêza xwe ket.

Wekî tê zanîn li hemû dînayê çapemenî li ser 3 normen bingehîn ava dibe: Objektîvî, rastagahdarkirin û têkilnebûna jiyana taybetî ya kesan. Dema ji van sê norman ji yekî jî çapemenî dûr bikev û ne li gor van norman bîxwazin em dikarin wan biparêzin û bixwazin em dikarin ruhseta çekgirêdanê jî bidin wan".

Wezîrê Karêna Hundîrîn Mehmet Gaçoğlu bi şûnve gavavêtina çapemeniyê li hember bîr yara PKK'ê wek newêrekî nirxand û got: "Heke rojnamevan bixwazin em dikarin wan biparêzin û bixwazin em dikarin ruhseta çekgirêdanê jî bidin wan".

Lewre dem bi dem ev yek xwe di çapemeniya Tirk de da der. Ji ber vê yekê di nav qadîn navneteweyî de jî tu bîr û bawerî bi çapemeniya Tirk nemaye. Ji xwe ev yek, xwe di agahdarkirina wê ya der heqê şerê Kurdistanê de edî baştır eşkere kir. Rayedarêne dewletê tu caran nexwestin şerê rizgariya Kurdistanê ku bi pêşengiyâ PKK'ê dibe qebûl bikin. Ji bo raya giştî jî bi rastîyan agahdar nebe ci ji destê wan hat kirin. Vê dawiyê Serleskeriya Tirk tenê çapemeniya burjûvazî li dora xwe civand û biñfingekê da wan. Di vê biñfingê de ji, ji çapemeniyê daxwaz kir ku, bi tu awayî divê şerê li Kurdistanê û texribata wê negîhîn raya giştî. Piştî vê biñfingê çapemeniya Tirk ji berê bêhtir çav û guhê xwe ji şer re girt û bêdeng ma. Tişten bi dest xistin ji, bi çewtî ragihandin raya giştî.

Ev bîr yara PKK'ê ji nû ve munaqâşeyen çapegeriya objektîf anî rojê de jî wê pê ve hebûn û nebûna dewleta Tirk a fermî ya li Kurdistanê bi xwe re raxist ber çavan.

Tu tiştê Tirkîyeyê pîne nagire

Aborya Tirkîyeyê herdiçe dixitime. Tevî hemû hewla Serokwezîr Çiller ku xwest xwe di çavê serokê DYA'yê (Dewletê Yekbûyi yên Amerîka) Bill Clinton de xweş bike qerewatekê diyariyê wî kir ji, wan dîsa dosyaya "aboriyê sererast bikin" danîn ber wê. Pisporê aboriyê didin xuyan ku mesrefen dewletê yên her diçe zêde dibin di sala pêsiya me de wê K.T.ê (T.C) bêhtir deyndar bike.

Ercan Kılıç

Gera Serokwezîr Tansu Çiller ya DYA'yê ji aliyê aborî ve bi fiyasko dawî lê hat. Ji niha ve butçeya 1994'an bi valahiyeye ku digihîje 192 trîyonî hate girêdan ji. Pisporê aboriyê pişti hûrnihê rînên xwe diyar kirin ku hikümetêder barê enflasyonê de wê israr neke û ji bo kârîbe valahiyâ 192 trîyonê butçeyê bi awayekî dagire ji bêhtir wê xwe bide ser zaman.

Rayedarê Bangaya Dinyayê û Fona Peryan a Navneteweyî (IMF) li hember rewşa siyasi û aborî ya Tirkîyê ku di krîzê de ye ji çiller re digera wê ya DYA'yê de ev tengasiya ku dewlet tê de ye anîn zimên.

Bi vî awayî ji Çiller pişti ku ev rapora aboriyê pêşkêsi wê kirin. Çiller fêm kir ku şîrinatiya wê ewqas ji pere nake. Banqa Dinyayê û IMF bi firseta ku Tirkîye di şerê li Kurdistanê de ji aliyê aborî ve xedarek mezin disîne, ew bi tevahî xistin bin kontrola xwe Talimatênu ku ev saziyên kapî talîst dan

dewleta Tirk ji realî teya şerê li Kurdistanê dûr in û fatûreyê nû ji li pişta gelê Tirk tê barkirin.

Talî matênu ku di vê pake tê de ji Çiller re hatin pêşkê şkirin bi taybeti ji wê li ser jiyanâ kesen beya biucret û karkeran tesireke nebaş bike. Ev talîmat wiha têne rîzkin:

Tê xwestin ku hejmara karker û karmendan divê bi awayekî lezgînî bên kêmkirin, lewre di gelemperrye (kamû) de hejmara wan pire. Meas n personelan zêde ne divê bên sekinandin û se-

biucret ve tê dayîn. Ev ji tê wê maneyê ku bi zêdekirina dahatê bacê ev bar wê li pişta kesen vê besê bê barkirin. Jii van talîmatênu ku hatin dayîn yek jê ji valahiyâ butçeya Tirkîyeyê û bê râwestin bi jér derketina krebîlîteya (îti bara krediyê) wê ku ji ber deynêner dervetî û bedeldayî nêna faîzê her diçe bêhtir dibe, ye.

Pisporê ku vê tabloye di nav normen aboriyê de dinrixînin dibêjin ku ji niha pê ve wê hikümet her tiştê di destê xwe de derxe mazatê bi taybeti ji bi mebesta ku

INDEKSA ABORİYA TIRKÎYÊ YA 9 MEHÎN 93 YAN

Valahiyâ butçeyê	122 trî Lyon
Enflasyon	%58.8
Valahiyê n Pê daktekinen	53.3 trî Lyon
îktî sadîyên Gelemperrye (KîT)	11.8 trî Lyon
Valahiyê n belediyan	245.9. trî Lyon
Deynêner Hundîr n	59.6 milyar dolar
Deynêner Dervehî	

rerastkirin. Tevî müfiyet û stî snayan bi tembiheke ku tesî ra wê zêde li ser baca saziyan nedebe, tê xwes ku dahatê bacê bêne zê dekîrin. Jixwe li Tirkîyeyê baca herî zê de ji aliyê besa kesen

deynêner xwe yên dervehî safî bikin, wê sazgehêne xwe yên ku kar dikin bifiroşin sermayedaran biyanî. Bi vê riyye dixwaze itibara xwe ya krediyê ku ji destê wê çubû ji nû ve bi dest bixe. Derdorê

Tansu Çiller ji rewşa aborîya Tirkîyeyê rast nekîr.

cihêring yên aboriyê di wê fikrê de ne ku hikümet ji bo hedefen xwe yên 1994 an bi dest bixe wêxwe nespê re enflasyonê. Mesela hedefa belediyan ku, di 1993 yan de bi 11.8 trîyonî valahî di butçeya wan de hebû û dixwazin vê valahiyê di 1994 an de vekişinîn derdora 5.4 trîyonî, realist nabînin. Ji bo bigihî van hedefen xwe hemûyan, hikümet an wê bilindbûna enflasyonê teşwîq bike an ji wê jê re çavê nxwe bigire. Hikümet bedelêne mesrefen personelan yên 265 trîyonî zêde dibîne. Je ber vê ji wê giraniya xwe bide ser besa kesen bi ucret.

Ji niha de sala 1994 an, windayî qebûl kirine ji. Dest bi derewenê ku di sala 1995 an wê bigîhî jîn hedefen

wê yên aborî kirin. Di 1993 yan de deynê hundiîn 246 trîyon perê Tirkî û xwedê giravî yên dervehî ji 59.4 dolarok e!. Mesrefen leşkeriya Tirk bi awayekî zelal nîşan dide ku ev wê hê zedetir bibe û wisa ji bidome. Wek ku xwestin û ji xwe re kirin hedef danîna mewdûata 86 trî Lyonî pêk nehat û ji kêmkirina bêkariyê ji tu encam nehat standin.

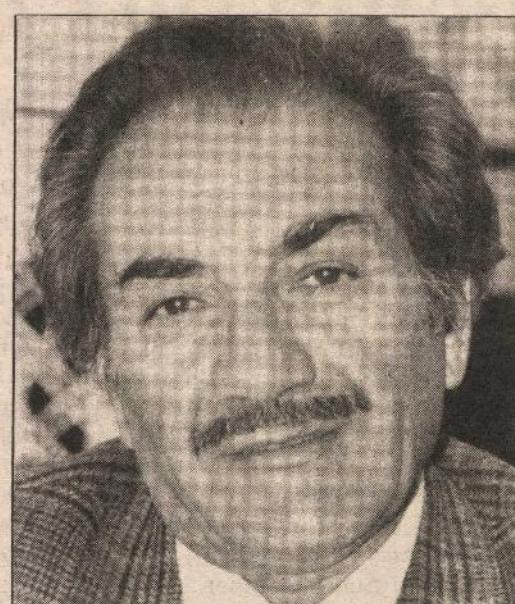
Para iîracatê ya li hember ihalatê daketiye %51 an. Valahiyâ bazirganiya (tî caretâ) dervehî gihîştiye 13.1 milyar dolarî. Wê ev rewşa siasî ya Tirkîyeyê ku niha tê de ye her diçe pê diya (î htîyaca) bi peryan zê detir dike.

Yaşar Kaya du sal ceza xwar

Navenda nûçeyan - Dadgeha Ewlekariyê ya Dewletê ya Enquerê der barê Serokê Partiya Demokrasiyê (DEP) û Xwediye Özgür Gündemê yaşar Kaya de bîrîyara du salcezayê hebsê hu 50 milyon cezayê pere da. Kaya ji ber peyvîna xwe ya di Kongreya Adetî ya Yekemîn de ev ceza xwar. Her wiha di vê daweyê de Serokê DEP'â Ruhayê Muhsîn Melîk û Selahettin Çelik ji eyñî ceza standin. Ceza bi mebesta ku, di axaftinhen xwe yên kongreyê de propagandeya vejetinxwaziye kirine ev ceza dane wan.

Ji aliyê din ve Dozgerê Dadgeha Ewlekariyê ya Dewletê ya Enquerê (DEDE), li ser peyvîna Kaya ya li Almanyayê, li bajarê Bonnê ku, tê de li dijî "Yekitiya Tirkîyeyê" derketiye û daxwaza "vejetinxwazî" yên kiriye, bîrîyara girtina wî da.

Yaşar Kaya niha li Enquerê di Girtîgeha Navendi de ye û li ser peyvîna xwe ya ku di Kongreya PDK'ê ya 11 emîn de bi hinceta ku "li dijî yekîtiya welat û milet propagande" kiriye, der heqê wî de bîrîyara girtinê ji aliyê (DEDE) ve hatibû dayîn û niha girtî ye. Kaya bi hinceta ku, di axaftina xwe ya li bajarê Bonnê ya Almanyayê ji eyñî sucî kiriye ev

Yaşar Kaya

bîrîyara ji aliyê DEDE ve hatiye dayîn. Serokê PD (DEP)'ê Yaşar Kaya hate hînbûn ku wê di 8'ê Mîdarê de (8.11.93) li ser axaftina xwe ya li Bonnê bê darizandin.

Berxwedana Muxtarê Kûrdistanê didome

Li gundê Zewê ku li ser navçeya Pertekê ya bajarê Dersimê ye, Muxtarê gundê Muhip Kılıç, ev 2 hefteye ku hêzen dewletê nahêlin here gundê xwe. Gundiyen zewê weha gotin. "Muxtarê gundê me ev du hefteye dewlet nahêle were gund. Bi şev ji wî dibine Qereqolê, bi darê zorê telefonê gundê me zewê pê didin kîrin û Muxtar ji gundiyan re dibêjê "gere hûn ji bo ifadeyekê bêne Qerekolê".

Li ser gotina Muxtar ji gundê Zewê her roj 1015 kes ji bo ifade dayîn ê têne û dewlet wan dixe bin çav. ev bû 20 gundi ji işkence li wan tê kirin." Gundiyen ku di bin çav dene, navê wan evin. Hidir Besler, Doxan

Kamaç, Ali Hayrar û Erhan Sari ne.

Serbaz ê navçeya Pertekê ji, gundiyan tehdît kir ji gundiyan re wiha got. "PKK li gundê we civîna çedike, hûn cîma xeberê nadîn me? Di nava gundê navçeya Pertekê de tenê li gundê we civînê PKK'ê çedîbin. Emê gund li serê we xira bikin.

Weke tê zanîn, beri bi demekî hêzîn T.C. 3 hezar "Keleş" ji bajarê Flezîzê (Elazığ) re şandibun ku, temamê gundê doralî bi çek bikin, û li hember PKK'ê şer biwan bidin kirin. ji ber ku, gundiyan çek negirt dewlet ji bela wxe ji gundiyan venake. Muxtarê gun dan di berxwedanê de ne.

Şahsiwarê pênûsê Osman Sebrî koç kir ...li ser laşê min gurzê gulan daneynin

Fener Rojbiyani

Osman Sebrî, Apo, navekî bi hêvi, xweş û ges, di gewrepana toreya (wêjeya) Kurdî de. Di berbanga roja sêsemê (12.10.1993) de, saet li 2'yan bi nexweşneke dirêj, lipikêl dil râwestiya û roniya çavan vemirî.

Piştî agahdarkirin û belavkirina xebra reş ber bi başûr, bakur, rojhilate Kurdistanê û Ewrupayê ve, gelek heval û dosten wî li dorê civiyan.

Wesiyea wî hate xwendin. Wesiyea wî ev bû. "Heger ez mirim û min Kurdistan nedît, li ser laşê min gurzê gulan daneynin."

Katjmîr (saet) li çaran piştî nîvro, karwanê Rehmetiyê Nemir ji Şamê ber bi Helebê ve dilive. Katjmîr li 22.30 évarê û 15 km ji dûrî dengê Helebê, nêzîkî deh hezar kes bi gul, çîçek, cepik, leyлан û zilxitan hatîn pêşwaniya kerwanê laşê wî. Karwanê Şamê, Helebê, Efrînê bûn yek. Pişt re berê xwe and Qamişloyê.

Li katjmîr 10'ê sibehê, roja Çarşemê (13.10.1993) Laşê Nemir gihîste Qamişloyê. Li wir piçekê, ma. Pişt re derbasî bajarê Amûdê û Derbasiyê bû. Li tenîşa Derbasiyê û li gundê Berkevirê (160 km dûrî Qamişloyê'ye) bi amadebûna Hoşeng Sebrî kurê wî yê mezin û keça wî Kewê, tevî heval, hogir, dost û gelê Kurd ve, piştî axafînê nûnerên parti û rêxistinê Kurd û axaftina nûnerê Encumena Komaleya Niviskarê Kurd li Sûriyeyê, katjmîr di 17'ê evarê de, bi beyaneke tiji girîn, şînî û zilxitan ve, dest bi gorkirina canê nemir, şahê nîvîs û pênûsan, Osman Sebrî, li Goristana Şehîdan, a li gundê Berkevirê, kirin.

Pirtükên Osman Sebrî

1 Dîwana Helbestê bi navê Apo
2 Divana Helbestê Bahoz û çend nîvîsîn din.

3 Pirtûka lêkolinî, li ser ziman, rîziman û rastnîvîsê, bi navê "Derdîn Me".

Osman Sebrî

4 Çar Leheng Şanoyî

Osman Sebrî bi xwe ji besdarî ci-vînîn li ser danîna Alfabeşa Kurdi, ya latinî, di gel Celadet Bedirxan, Dr. Nûredîn Zaza û derxistina kovarîn Hawar û Ronahi yê bûye.

Yek ji hîmdar û damezrevanê A-mojeha (enstituya) Kurdi ya li Pa-

rîsê bû.

Ji aliye din ve di gelek rojname û kovaran de nîvîs û gotarîn li ser pirsgirekên zimanê Kurdî belav kiri-ne. Gelek xebatén wî yê destnîvîsî hene ku hîn nehatine çapkirin.

Kurtejîyana Osman Sebrî

1905 Li gundê Narincê çavê xwe vediike

1915 Bavê wî diçe ser dilovaniya xwe

1922 Dibistana "Ruştîye" kuta dike

1929 Di 24'ê meha 11' an de derbasî Binxetê dibe

1930 Dûrxistinî bajarê Raqayê (Surî) dibe

1930 Di 1'ê meha 7' an de disa dikeve Kurdistanê, ji bo alikariya Soreşa Agiriyê.

1930 Dawiya Salê derbasî Kur-distana Iraqê dibe ji bo ku, xwe bigi-hînê Birayê Heskê Teliyê.

1931 Di meha Gulanê de li Mu-sûl û Bexdayê, di girtîgehê de dimîne

1931 Di meha 11.an de, Dûrxis-

tinî Urdûnê dikan.

1935 Direve nav Ela Berzan. Tê girtin û du meh di girtîgehê de dimîne.

1936 Dûrxistinî Girava Madagas-karê, Afrikayê dikan

1937 Vegerîna Lûbnanê.

1938 Vegerîna Samê.

1938 Ta sala 1941'an dersê di-de zarokên Kurdan di Yana (qlûb) Selahaddîn de.

1941 Di payiza vê salê de disa direve bakurê Kurdistanê. Li wir kurê wî yê bi navê Welat tê şehîdkirin.

1942 Ta sala 1943 yan bi Celadet Bedirxan re di Hawarê de xe-batê dike.

Ji 1943 Ta sala 1949'an karmen-diyyê (memûrîyê) dike, pişt re bi bir-yara Wezîrê Karê Hundîrîn ê Sûriyê ji kar tê avêtin.

1956 Himê Partiya Demokrat a Kurdi li Sûriyê datîne.

1960 Ta sala 1962 girtî dimîne. Disa ji sala 23.5.1963 yan ta sala 31.12.1964'an girtîgehê de dimîne

1969 Ji ber dayîna biryara der-barê girtina wî de derbasî bakûrê Welât dibe.

1972 Ta sala 1973 li Şam'ê di girtîgehê de dimîne.

1982 Dibe yek ji himdarê Ensti-tuya Kurdi ya Paris'ê.

Nîvîsara serxwesiyê ya ji bo Apo 13.10.1993 / Heleb.

Ji bo Malbata Rehmetî.

Em rojnameya Welat, Nîvîskar û Sernîvîskarê wê, me bi dileki pir şî-kestî û bi şîni, xebra mirina Apo Osman Sebrî bihîst. Bi mirina Apo roj-namegerîya Kurdi, toreya Kurdi yek ji merivîn xwe winda kir. Stûnek şkest. Stîrkek ji esmanê Kurdistanê xurîci. Pênuseke me miciqî, me di vê heyvî (mehê) de gelek nîvîskar û rewşenbîr winda kirin.

Bila ev mirin dawîya şînê bîne

Bila ev mirin nîşana yekîtiya me be Bila malbata Rehmetiyê Nemir Apê Osman Sebrî yeko yeko sax bin Bila nûra kesk li hestiyê wî be.

Ji devê Dr Nûredîn Zaza, Osman Sebrî

D i xwendin û nîvîsandina Kurmancî de Osman Sebrî ji şagiriyê Rehmetiyî Mîr Celadet bedirxan bû. Piştî derketina Kovara Hawarê di sala 1932'an de Osman Sebrî ji tê de, dest bi nîvîsandinê kir.

Di pêşiyê de bi Kurdiyeke rast nîvîsandin, jê re hesan bû û Mîr jê re rîz û dûzanîn zîmîn digotin. Lî her wekî Osman peyayekî zîrek û hingê xort bû û bi Kurmanciya axaftinê xwe dizanî, di demeke kurt de xwe hînî Kurmanciya nîvîsandinê, Kurmanciya bilind kir. Li ser vê, di Hawarê de, nîvîsanîn wî yê rengareng derketin. Li ser dîrok, civat, zîman, sinc û serpêhatiyîn tîvel. Thomas Bois, Kurdiñasê binavûdeng, di kitêba xwe de "connaissance des Kurdes" Naskirina Kurdan bi pesn behsa awayê nîvîsandina Osman Sebrî dike û kîfa xwe pirr ji çîrokên wî yê li ser nêçîrvanan tîne.

Lê, meydana ku lê, ji her tiştî bêhtir, Osman Sebrî şarezahiya xwe nîşan dide, helbest û marşen wî yê neteweyî ne. Bi hezaran law û keçenê Kurd ên Sûriye û Tirkîyeyê bi xwendina wan ji Kurdbûna xwe agah bûne, hej ji welat û mîletê xwe kirine, ji bo azadiya wan rabûne ser xwe û canbêzariyînê mezin kirine û îro jî dikan. Belavkirina wan welatparêziyeke mezin e.

12.3.1980

Li gorî vegetina dengbêjan çîroka jiyanâ Osman Sebrî wiha ye: "Apê Osman Sebrî Nûrî Beg û Şukrî Beg ji bo axatiyê, ji aliye Atatîrk ve tê darvekirin, ev tişt bi îxbara hînek axayan çêdibe. Osman Sebrî û pis-mamê wî, dema ji Meletiyê dizivirin, bi sê telaqan sond dixwin ku, her yek ji wan a-xayekî sîxur bikujin. Piştî ve-gerê Osman Sebrî yekî ji wan dikuje û derdikeve çiyan, lê pismamê wî nikare sonda xwe bîne cih, jina xwe ku, xweha Osman e, berdi-de. Xweha wî jî dikeve şopê, nikare xwe bigîhîjine wî, li dereke nêzîkî sînor jendirmê wê digirin, pê pîsiyan dike û wê berdidin. Paşê ev xwe di-gîhîjine Osman Sebrî, bûyerê

jê re vedibêje, ew ji di gel

cend hevalên xwe bi şev di-avîje ser qereqolê, hemû leşkeran, ji bili yekî Kurd, diku-je. Sibeyê dema fermandar tê teftîşê, rewşa jendirmeyan dibîne, dibêje: "Ne güzel ya-tiyor." angò ci baş razane.

Navê qereqolê dibe "Güzel-yati". Li ser vê yekî, Atatîrk cezayê idamê dide wî, ew ji diçe aliye Sûriyeyê." Li goñ agahdariya gelê vê herêmê, Kurdperweriya wî piştî cûna aliye din dest pê dike.

Her çiqas ev vegetin ne-rastbe û hîkariya propagandaya dijmin li ser hebe jî, di-sa ji navê wî, di dilê gelê vê deverê hêstên neteweyî

xurt dike û ji bo welat-parêzen ji vê deverê, navekî taybetî ye.

Di stranê dengbêjan de Osman Sebrî

S.Berbang

Memosta Osman Sebrî ji navçeya Kolikê, ji nahiya Nârinceyê ye. Malbata Osman Sebrî axayê vê deverê ne. Desthilatdarên Komara Tirk, dema damezinîna vê komarê êrîş birine ser hînek axa û serokên êlên Kurdan, nameze yên welatparêz. Ew nefi kirine, kuştine û ser de jî ev tişt wek serê li hemberî feodalîyê nîsan dane û bi wê gotina xwe gel xapandise. Daxwazên gel ên pêşverû ji bo armancê xwe yê kirêti bi kar anîne. Li aliye din piştî hevparêz xwe mîz dane û ji aliye aborî û siyasî ve piştîgiriya wan kirine.

Malbata Osman Sebrî ji, wek hemû êlên Kurdperwer,

li zilma Kemo qelibîne. Her du apê wî ji ber ku, têkiliya wan bi serhildana Şêx Seîd re hebûye hatine darvekirin û Osman Sebrî ji avêtine zindanê.

Her çiqas navê Osman Sebrî, ji aliye hemû mirovîn dorhêlê Kolikê re nas be jî, çiroka jiyanâ wî baş nayê za-nîn. Lî, dîsa ji wek navekî efsanewî di nav gel de tê da-başkirin. Her wiha kesen navê wî dabaş dike, çiqas ji Kurdeyetiyê dûr bin jî, di gel navê wî doza Kurdeyetiyê jî, bi bîr tînin. Navê wî ne tenê di nav gel de ye, di devê dengbêjan de bûye çirok û metelok. Dengbêjan li ser Osman Sebrî quesed tomarkirine û ev quesed, di nav gel de belav bûne. Piştî 12'yê Ilonê

gundiyên reben ku, haya wan ji doza Kurdi nîn bû ji bo wan qesetan, ji jendir-meyen KT ê gelek lêdan xwarin. Lî ji ber propangandaya hêzén dagirker, çiroka jiyanâ wî, sedema darvekirina Nûrî Beg û Şukrî Beg, bi çiyaketina Osman Sebrî çewt vedibêjin. Wî wek xwîniyekî dinirxîn û darvekirina apê wî jî li gorî propagandaya metingehkaran, şîrove dike: "Ji ber ku, wan pest û pêkuş bi gel kirine, Atatîrk ev darve kirine." Dibe ku, bi rastî ji apê Osman Sebrî wek her mirovî axa, zîlm bi gel kirine, lê sedema bi xeniqandina wan, ev tişt nîn e. Heke ji ber zîlimkariya yek bihata xe-niqandin, diviya berî herkesî, Misto bihata dar ve kirin.

Muzîka Kurdî û ‘Mezrabetan’

Zana Farqînî

Gava em dibêjin muzîka Kurdî gelo ci tê hişê me? Ev têgîn (terim) çiqas vekirî ye, çiqas hatiye re û zêkirin? Sinorê wê hatiye diyarkirin, ci di hundirê xwe de dihewine? Ev têgîn zelal e an jî hin derêne wê yên ku şilo ne he ne? An jî em bi kurtebirî bibêjin, dema em dibêjin muzîka Kurdî em û ew çiqas ji hev re nasin?

PIRSÊN MUZÎKA KURDÎ

Divê em pirsên li ser muzîka Kurdî ji xwe bikin. Meqam, ritim, pîvan, armoniya muzîka xwe derxin roniyê. Amûrên (haceteñ) muzîkê her wisa, divê bêne diyarkirin. Di muzîka Kurdî de çend terzê strandinê hene, bêne nivisandin, belavkirin. Gelên Mezopotamyayê çiqas li ser hev bandor kirine, ci ji hev standine, dane hev.

Divê em pirsên li ser muzîka Kurdî ji xwe bikin. Meqam, ritim, pîvan, armoniya muzîka xwe derxin roniyê. Amûrên (haceteñ) muzîkê her wisa, divê bêne diyarkirin. Di muzîka Kurdî de çend terzê strandinê hene, bêne nivisandin, belavkirin. Gelên Mezopotamyayê çiqas li ser hev bandor (tesîr) kirine, ci ji hev standine, dane hev. Kurd, Ereb, Ermen, Asûrî, Ecem (Fâris), Tirk û hwd. di warê muzîkê de çiqas néz û dûrî hev in, ci danûstîn di nav wan de çebûne. Mînak, dibêjin ku meqamên yekgah, dugah, sêgah û çargah Asûrî ji gelê Kurd standine û di ayînên dinî de bi kar tînin.

Di nav gel de gelek peyv tên bikaranîn li ser meqam û navê muzîkê. Klam, stran, bacî, ley-lan, dîlok, dûrik, lawje, lawik, payîzok, heyranok, sirûd û hwd. Ev ci ne, her yek ji wan navê bi serê xwe ne, an jî li gorî herêman navlêkirina wan ji hev cihê ne?....

ŞİROVEKIRINA MUZİKÊ

Me behsa terzê strandinê kir, ew baş têz zanîn. Serhawa, klamên rûniştinê, klamên sivik, klamên dawetê, klamên şeran, klamên dilan ci ne, hatine diyar-kirin? Ez dizanim ku ew navê

min li jor nîvîsin, li herêmên din bi awayekî din ji têz gotinê. A girîng ew e ku ev tiş çiqas ji hev hatine derxistin, cihêkirin û navandin.

Di muzîka Kurdî de giranî ci ye, muzîka lêguhdarîkirinê heye, ya bêhnedanê, ya zewqê, ya liberê leyistinê ji hev bi şiftê (xetê) mezin gelo hatine cudasîkirin?

Ku tişt neyêne kirin, li serê gengesi (munaqesekirin) nayêne kirin. Li gorî mercen iro divê di muzîka me de têgînên gerdûnî, nûjenî, hemdemî bêne zelalki-rin. Naveroka van têginan pêwist e ku bê rokin.

Ew tiştên ku li jor hatine götin bi pirranî li gorî rewşa bâkurê Kurdistanê hatine bilêvkirin, derbirandin. Li parçeyên welatê me yêñ din xebatêni li ser muzîkê ez bi qasî Bakur nizanîm. Tiştê ku ez dizanim, xebatêni tekûz hê nehatine kirin. Ku em kin û kurt bibêjin divêku, muzîsyanen me di warê xwe de qenc bixebitîn, vekolin, lebigerin û warê xwe ronî bikin. Lewre dema me ya niha ev ce-

Koma Mezrabetan bi KEDKAR xwedî idia ne

leb xebat divê. Pêwistiya me bi van xebatan hene.

TÊGÎNÊN NÛJEN

Piştî gotina ewqas tişt ez dixwazim li ser qaseta Koma Mezrabetan “Kedkar” rawestim, binrixnim. Kom, komeke Navenda Çandê ya Mezopotamyayê ye û ev berhema wan a duduyan e.

Kom jixwe bi qaseta xwe ya pêşin a bi navê “Çar Stêrk” cihêrengiye xwe da nîşan bi guhdarîn muzîka Kurdî. Bi têgînên nûjen, hemdem û gerdûnî xwe dide nasîn. Her wiha daxwaza nûjenkirina muzîka Kurdî di her keysê de tînin ziman. Armanca wan henaseke nû, şiroveyeke nû ye di muzîkê de.

Di gel derbirînen jorîn kom di xebata xwe ya duduyan de bi ser ketiye. Terza wan rûniştîye, her çiqas ximamiyek di berhemâ wan de hebe ji. Meqam, teş, ritim, pîvan Kurdî ne. Meqamên wek hîcakzar, nehawend, ûşaq bi kar anîne. Li a-

liyê din form û ritmên biyanî ji xwe diyar dikan. Wek pop, rock û caz.

Amûrên ku hatine bikaranîn têkilhev in. Ji gitarê heta bi obayê. Mey, zirne, bilûr, saz, ûd, qanûn rengê muzîka Kurdî dane qasetê. Xebitandina saksafona, flûtê û gitarê hewayeke din a biyanî, Ewrûpayî heta ya “muzîka xweser” a Tirkî daye berhemê. Ev yek hem di terzê strandinê de û hem ji di bikaranîna amûran de heye. Bi giştî amûrên muzîkê bi awayekî zaneti û di cih de hatine bikaranîn. Ji mirov kirî ku, amûr rabûne ser xwe û xwe bi mirov didin guhdarîkirin. Lî di hin cihan de amûr zêde hatiye xebitandin, wek parçeya “Soder” ku bi Dîmîlî ye, weke saksafonê.

RISTA INSTRUMANAN

Di qasetê de du parçê bi Tirkî ji hene. Yek jê “Delal” a din ji “Bariş”. Bariş ji aliyê endamê komê ku bi xwe ji Tirk e. Ali Taniş ve hatiye xwendin. Birya-reke di cih de ye. Li hember cû-yina leşkeriyê dertê û daxwaza

astiye derdibirîne.

Di qasetê de saksafon û meya Kurdî di pêşbaziye de ne. Saksafona ku hema hema bibêje bûye hêmaya (sembola) gelê bindest, qêrîna wan a azadiyê. Zirne, bilûr ji bi flûtê re eynî tişti dikan.

Parçeyên komê ji aliyê teşeyê (formê) ve dewlemend in. Wek “Kedkar / Agirê bizot”, “Helebce”. Stranên folklorik ji bi awayekî pirredengi ji nû ve hatine dengandin. Lî wekî hemû parçeyên qasetê bi dengê xwezayı (naturel) hatine strandin. Anglo di wan de dengê navber (koma) nemane, jê hatine derxistin. Armanca vê yekê ji ew e ku, guhdar li parçeyan guhdarî bike, li berê neleyize. Bi vê yekê kom dide nişan ku dixwaze muzîkê bi terzê guhdarîrinê, bi terzê giranî çebike.

SENTEZA CUREYÊN CİHÉRENG

Stranên folklorik û otantik bi detone hatine strîn. Di pirredengiye de ev yek heye. Heta di parçeya bi navê “Bariş” de ji detonetî her diyar e.

Di encamê de Koma Mezrabetan di xebata xwe ya bi navê “Kedkar” de li gorî qaseta xwe ya “Çar Stêrk” bi pêş ketiye û serkeftî bûye. Terzê wan rûniştîye, bi kemasî be ji xwe dîtine. Di dawiyê de sentezake xweşik derketiye holê.

Ez dixwazim li ser Kurdiya li ser bergê qasetê û afîşa qasetê ji rawestim û bibêjim ku, NCM van şasîti û çewtiyan bike dê yê din ci bikin? Ev e çend xebatê NCM ê dertê tu yek ji wan ne bêkemasi ne. Divê NCM ne tenê bi gotinê bi pratika xwe ji girîngiyê bide zimanê Kurdi. Her tişt bi devkî gotin hêsan û xweş e. Lî esil ew e ku mirov di pratikê de pêk bîne.

Efsaneyê kulê li gundan pîr tê gotin, herkes kulê wek ditin û bihîstîna xwe dinirxîne. Evinârrehman Çakil wiha dibêje (Ji Ba-zidê, ji gundê Qerebilaxê): “Kalkê min kul dîtibû, li gorî gotina kalkê min berê sibehê bûye, ew çav bi kulê dikeve. Kul wek cinan bûye. Çawa tê gotin mirov ku kulê bibîne, mirov heybet û tirseke mezin jê digire. Dilqê wî gir, bilind, zirav bûye. Bi piranî di cihêni tarî de hatibûye xuyan. Ji kolan û kuçeyan, ji şkevt û xirabeyan, pirr heskîri bûye.” Dîsa Evinârrehman dibêje: “Dema kul bi zarokeki vede ew zarok xelas nabe, xelazbûna wê zarokê hebe ji li cem zanayen pirr hêja ne. Exleb Ecem dikarin wê zarokê pak bikin, lewre ev Ecem ajeten pirtükên olî çewt dixwînin û dîbersivînin. Di çewt-xwendina ajetan de sôd heye. Dema ku kulê li zarokan dida, mezinê me ji me re digotin: “Yekê here xwe di mezelan de vesêre, bila gundî ji wê zarokê bison û werin ser mezel, pêwist e ku mele bibêje: “Cih heye ez zarokê bînime wir.” Ewê ku xwe di nav mezelan de vesartîye wê wiha bibêje: “Neyîne vir, cih tune.” Wê deme Kul winda dibe û li deRdoran

DÎ NAV GELÊ ME DE EFSANEYA KULÊ (2)

Kul bi bayê re diçe û pê re tê

dûr dikeve.”

Li gundê Xanereşkê jinikekê der heqê kulê de wiha digot: “Kul bi bayê re diçe û bi bayê re tê.”

Evdırrehman Çakil der mafê kulê de dibêje: “Kul wek qîjîniyê, qûfîniyê, xişîniyê, zûrîniyê û wek pe-lotên birûskê ku tê, her tişti hildide dibe.”

Xanim Çakmak: “Kul mîna şîhekê ye, di ber mirov re derbas dibe li orta navmila mirov dide.” digote me li ser kulê.”

Mehmet Kaya efsaneyeyeke kulê ji me re wiha got: “Kul nayê xuyan, ku tu bixwazî kulê bibînî tê herî Gundû hêviya kulê bisekinî. Kul exleb bi naxiran re tê, li ser piştâ ga û çelekan diseke. Dema ku naxir tê di nava Gundû re derbas dibe, ew kesê ku dixwaze kulê bibîne pêwist e ku, li pêsiya garanê bisekine û di dilen xwe de hinek ajetan bixwîne. Li ser xwendina ajetan kul tê xuyan û li

ser piştâ ga di ber mirovan re pirr zû derbas dibe. Wê demê ew kes dê xwe bigihînê kumikin serê kulê hilde û birevîne. Kulê qederekê wê bide pey wî kesî, ew kes ku têkeve malekî û derî li ser xwe de zirze bike, sêra kulê betal dibe. Ew kes ku kumê kulê bide serê xwe, wê demê bi çavan nayê xuyan û hemû xeşneyen dînyayê li ber vedibin û ew kes di demeke kin de dewlemend dibe.”

Gorî gotinê gundiyan ku jinê hemile biwelidiyana, gundiyan dia-nîn li pêsiya jinikê gule diteqandin, an ji serê dîkekî jêdikirin, ji bo ku kul dev ji jinikê berde.

Ji bo motifên Kulê ku bi hêsanî bê naskirin pêywest e ku biwêjén Kulê li jêr bêne nivîsandin. /Kul devê xwî devê teke. /Kulê kuşî, Kulê birî /Kul mala bavê tekeve. /Kul li texe /Kula malxirab. /Kula malmîrat. /Kul mala te keve. /Kulê mirinê. /Kul Kul. /Kul te re kêderê

ye. /Ax Kula te. /Çi ditirsi Kulê li te-xe? /Kulê tu têkevî mala bavê keçikê. /Kulê pêvedayî. /Bi Kula xwe bisekine. /Kula min giran e. /Kul û xeneqûtq. /Kul ji pê nikare. /Kul xeneqî Kul xeneq. /Weke Kulê ye. /Agirê Kulê mala te keve. /Tu dibêji Kulê lêdaye. /Rûnê Kula xwe bixwe. /Kuro Kul derê te dade. /Kul mala mera ket. /Tu dibêji afata Kulê ser de hatiye. /Kula dilan re xwe xemiland. /Kulê birî Kulê bir. /Kul xwarî. /Qe Kul ji pê nikare. /Ji Kulê natirse. /Siwarê Kulê. /Ax Kula felekê. /Kula reş derê te keve. /Kul bi rihe te keto. /Kulê rih sitandi. /Te digo ji Kulê direve. /Tu dibêji Kulê daye ser. /Xofa Kulê jê girt. /Qira Kulê navkeve. /Kul navkeve. /Kul berda mayî. /Kul ber te keve. /Heybeta wî heybeta Kulê ye. /Ez Kula te bîrnakim. /Ev ci Kul e. /Kul ürtâ te biqeline. /Kula we jina. /Tu dibêji Kulê re direqise. /Kulê kuşî mele şüştî. /Kul li kezeba texe. /Kul kezebê kul kezeb. /Tu para Kulê bî. /Kula salê navkev. /Kul Kuli bûyî. /Kula reş mala tekeve. /Te digo qey ji ber Kulê direve. /Tu dibêji Kulê daye pey. /Kulê mirinê. /Kul mala te barke.

Serpêhatiya bavekî

Xwedê berxên nêr dane ji bo kêrê

Babayê Keles

Berê êvarê bû. Reşo ji kewşen vedigeriya mal. Hatibû teseliya zeviyêñ xwe yên genim bike. Sal şîlî bû, zevî rind şîn bûbûn û Reşo şâ bû. Hespê kumeyt di bin de meşa xwe ya orxe rêt dikir. Reşo nêzîkî gund bû, ji hespê xwe peya bû, destkêş kir. Reşo tu wext bi siwarî di nava gundê xwe de derbas nedibû. Wexta ku bi cihan de diçû, hesp destkêş dikir heta ku ji nava gund derdiket, paşê siwar dibû. Di dema vegerandinê de jî li serê gund ji hesp peya dibû, destkêş dikir hetañ digihîste mala xwe. Wisa bû xeysetê mérê maqûl...

Wê berê êvarê jî Reşo hespê xwe destkêş dikir di nava gund de ber bi mala xwe ve diçû, dît muxtarê gund Silêman di nîveka gund de sekiniye. Silêman dema çav bi Reşo ket, ber bi wî ve hat. Reşo û Silêman hem qewmê hev dihatin, hem ji bacanaxê (hevling) hev bûn. lê nava wan tune bû. Reşo mirovokî milethez, welatparêz, merd û bilyan (zana) bû. Silêmanê müxtar hê di zarokatiya xwe de yekê gevez, hesûd, dexes bû. Berê cûyîn û hatina wî û Silêman vir de wê de hebû, lê ev 2 sal in ji roja ku Silêman bûye muxtarê gund nava wan lapsar bû. Reşo li ber xwe diket, weki ji qebîla wan yekî mîna Silêman deket û bû muxtarê gund, kete ber hukmê dîwana Tirkan.

DENGÊ VIZÎNÊ JÎ DIGIHYA SEROKÊ NEHIYÊ

Di gundê wan i Mêrgesorê de wekî ku mêskekê jî bîkira vizînî deng digihîste serokê nehiyeyê. Ne ku bi tenê Reşo, lê gundiyan tevan ji Silêman hez nedikirin û gundiyan wisa dikir ku Silêman kêm hay ji gili û gotinêñ gund hebe. Silêman ev yekzanibû, dihat biteqiya. Lê çare ji destê wî nedihat.

Ü wiha Reşo poşman bû, weki siwarî ji fêza gund re derbas nebû, di nav gund re hat. Silêman dît. Reşo nêzîkî Silêman bû. Silêman rojbixêri da Reşo. Reşo pê re pê re texmîn kir "bin zimanê" wî tiştik heye, li çavêñ Silêman nihêri.

-Kurê te li ku ne? Silêman ji bi rex Reşo ket û ber bi mala wî ve cûn.

-Cima, tu nizanî li ku ne?

Reşo bi hêrs ket: "Bi texmîna te divê li ku bûna?" Silêman demekê di cih de sekînî û wiha got: "Îro serokê nehiyeyê gazî min kir, lîstika kûcikan a-nî serê min. Herdu kurêñ te serokatiya destike gerîla dîkin. Ziyaneke mezîn gihandîne qereqola nehiyeyê û leşkeran dikujin." Reşo bi hêrs "Gotina te ci ye?" got û nehişt ku xeberdana xwe bido-mîne. "Em destê xwe bidin ser hev û di mala xwe de rûnin wekî leşkeren Tirk werin li ser serê me bigerin?

-Heyfa min li kurêñ te têñ. Silêman got. Serokê Nehiyeyê zehf hêrs bûye.

TEMENIYA BAV

-Ku derê zirav be bila di wir de bişkê, Reşo bi hêrs got. Bila mirov boxê rojekê be,

nehiyeyê de belav bûbû, wek qesasên serê cendirman û leşkeren Tirk. Bîneliyêñ nehiyeyê yên Kurd bi kirina Mehmûd û Azad û hevalêñ wan firanax dibûn. Navê Reşoyê bavê wan, mala Hecîye Hesen di nava êl û eşîrên Kurdan de bilind bû.

Weliyê qezayê ji hêrsa di hat biteqiya. Wî pêşkêşen beha kifş kiribûn ji bo wan mirovan, ên ku karibin Mehmûd û Azad bikujin.

Payîz bû. Reşo genimê xwe drûbû. Beriya êvarê bû, li ber bayê hênik bêdera li rex malê genim arvan dikirin. Reşo li ser kursî rûniştibû, ci-xare dikişand û bi eknê bilêt re şâ dibû.

-Evara te bixêr keko! Gotin û Mehmûd û Azad cûne rûyê bavê xwe.

-Ser çavan û ser seran.

de li kuran dînihêrt. Cara kutsasiya wan weke çar-pênc mehan bi paş ve hatibûne mal. Li ber çavêñ Reşo kur bilind bûbûn, navmilêñ wan fireh bûbûn û dêmêñ wan hin qanix bûbûn. "Dûyê mala Hecî Hesen natemire", ji xwe re difikirî û wiha domand. "Ji bavê xwe ez tenê mam, şikir ji Xwedê re du şer dane min".

GULE WEK TAVIYA TEYROKÊ BÛ

Berbangê bû. ximînî. Gund bi ser hev re çû. Leşkeren Tirkan dora gund girtin. Mehmûd û Azad kincen xwe li xwe kirin. Aftomatên (çekêñ) xwe hildan, lê gulle mîna taviyê teyrokê dibařin û mecal nedidîtin ku ji gund derkevin. Teherekê xwe bi

mûd û Azad hebûn.

Gundî di cih de sar bûn. -Ez dixwazim bavê van xortan bibînim, qumandar gote Silêmanê muxtar. Çökên Silêman dilerizîn, rengê wî bûbû kutanê spî. "Xalê Şemo", Silêman got û ber bi rûspiyekî gund ve lava kir. "Ca ji kerema xwe re bibeje Reşo bila bê".

Şemo çû, Reşo li ber derriyê xwe li ser kursî rûniştibû. Çixare dikişand. Di mal de zivîniya neferen wan bû. Wan zanibû wekî ku Mehmûd û Azad hatine kuştin. "Reşo lawo", gote Şemo. "Bira ez kor bim ji bo wan herdu şerîn te...Na ne tenê ji pişta te, lê ji pişta millet cûn". Şemo destmal bire çavêñ xwe.

-Qumandar gazi te dike. Xêlekê bi sün ve Reşo bersi va Şemo da:

"Xalê Şemo, hebekî sebir bike. Niha emê tev herin." Reşo rabû, sûretê xwe kur kir, kincê xwe yên teze li xwe kir û gote Şemo:

-Em herin!...

BAVEKİ CEGERPOLA

Li nava gund li dora leşker û aftomakînan gelek kes li hev civiyabûn. Gundî û leşkeran wexta ditin ku Reşo hat seqirîn. Li ber çavêñ Reşo dûman rabû, lingê wî incax rapê dibûn, lê wî dicedand kubariya xwe ya mîraniyê windaneke. Hat ber aftomatîna barbir ku termenê Mehmûd û Azad tê de bûn, sekînî. Gundî, leşker û qumandar kerr li Reşo dînihêrtin.

-Lawo! Xwedê berxê nêr dane ji kérân re. Reşo got. Hebekî ji aftomakînê dûr ket, di cih de sekînî û li termen kuran dînihêrt...

-Ci got? Qumandar vege-riya ser Silêmanê muxtar. Muxtar jê re wergerand. Qu-mandar zûr ma li Reşo nihêrt.

-Ev mirov pola ye? got û vege-riya ser muxtar. "Bi Tirkî dizane?" Muxtar: "Na xêr".

-Tu niha giliyêñ min jê re wergerîne. Min dixwest ev termen barbirana cem serokê qe-zayê.

Di vê aftomakîna barbira hanê de termen heft leşkeren me hene ku vê sibê hatine kuştin. Li ser xatirê vê mîraniyâ bavê wan, ezê termen bîhêlim, li gor erf û edetê milletê xwe merasîma xwe çebikin...

Aftomakînen leşkeran cûn. Zivîn kete gund...

ne çeleka sedsalî be, got û hespê xwe destkêş kir. Ji Silêman dûr ket.

Du sal berê bû, kaxezêñ herdu kurêñ Reşo yên hevalcêwî Mehmûd û Azad hatibû, weki dema wan a cûyîna ordiya Tirkîyeyê hatibû. Lê herdu bira bi temeniya bavê xwe çûbûn gihiştibûn gerîlayan. Xortine qaçax, culet bûn. Mehmûd û Azad serkañ li destike gerîla dikirin, ya ku di nehiya wan de cerdi ser qereqolêñ Tirkan dikir, rî xera dikirin, piran diteqandin, merkezêñ tora elektrîk dişewitandin. Weki dijimin ew gar bikin, nehêlin êrîsi ser Kurdan bikin.

Reşo lêva xwe gezt lê tiştek ji kuran re negot. Reşo li nêzîkî bêderê berx post dikir û bi kuran ve hey der heqê şerê gerîla, hisyar-bûna millet, zilma dewleta Romê de xeber didan.

Reşo hey di bin çavan re

Wele lawo hûn di wextekî baş de hatine. Ali dayîka xwe û xwişkên xwe bikin. Berxekî kokî di gomê de ye, ez rabim ji we re serjê bikim.

Mehmûd û Azad çekêñ xwe danîn û cûn alî neferan bikin.

-Kesi hûn nedîtin? Reşo ji kurêñ xwe pîrsî.

-Silêman di nava gund de bû. Azad bersivê da bavê xwe.

Reşo lêva xwe gezt lê tiştek ji kuran re negot.

Reşo li nêzîkî bêderê berx post dikir û bi kuran ve hey der heqê şerê gerîla, hisyar-bûna millet, zilma dewleta Romê de xeber didan.

Reşo hey di bin çavan re

Di şevê tarî de heyveke ronak: CEGERXWÎN

Nijad Yaruk

Roj û şev, meh û sal, mîna avê diherikin û mina avê ku, di gol û deryayê mezin de digihêv hev, ew jî bi hewl-danek mezin pêl didin û xwe digihênin oqyanûsa bîranînan. Her roj an jî şev, bi bîranînekî ve dagirtî ne. Her jî me, bi xwe re tiştekî gîhandîne oqyanûsa bîranînan, lê ji nav wan, hin rojêni niqandî, ne tenê ji bo mirov, ji bo hemû kes, netewe, an jî di bîra hemû neteweyê dînyayê de, wek rojêni xemgîriyê têne bîranînan, an jî wek rojêni şahîyê bi pîrozbahîyê mezin têne pîrozkin.

Cejnênet neteweyî û navneteweyî, destpêka serhildanan, bîdestxistina serxwembûnê, rojêni têkçûn û qetliaman, ji dayikbûn an mirîna serok, rîber nivískar, hozan û rewşenbîrên mezin, hemû ji rojêni niqandî ne.

RÊBERÊ GEL

Belê, çerxa mezin, mîna kevirê aşê yekê dike hezar û digere. Cegerxwîne hozanê Kurd jî, her diçe di dilê gelê xwe de mezin dibe û di vegeta her salê de xwe digihîne dilê bi hezaran keç û lawê xwe yên nûhaftî. Sala par di van rojan de, dîsa ji bo hozanê mezin di salvegera mirîna wî de, di amadekariya nivískarekî de bûm. Salek din jî buhurî û niha dîsa, seydayê mezin dibe mîvanê me û em hewl didine xwe ku, bikarîbin mezinahî û rûmeta wî bînîne ziman.

Cegerxwin, beriya her tişti Kurdeki dilsoz û şervan bû, dû re jî hozan, nivískar, ziman, dîrokzan û rewşenbîr bû. Di hemû sifetên xwe de jî hoste bû. Hosteyekî navdar û di qada nawneteweyî de jî xwedî gotin û cihekî bi rûmet bû. Ew berbanga wêjeya Kurdî ya sedsala 20'an bû. Lê, ji van hemû xisletên xwe mezintir, ew bi gelê xwe re bû, ji nava gel derketibû û bi êş û derdê, gelê xwe dizanibû. Bi derman jî dizanibû. Ji ber vê yekê, di şer de helbesten evîniyê, di demen têkçûn û bîdengiyê de jî yên şer dîniyî. Nedixwest ku di germî û hişkiya şer de taybetiyen mirovahîyê winda bibin, di demen têkçûnê de jî, Kurd bîhêvi û bîdeng bîmîn. Her rîberî dikir. Helbesten wî, ji dev û dev xwe digihan-din ciyayênilind ên Kurdistan û wek heyveke ronak, tariya li ser deş û newalan dicirandin.

Cegerxwîn, beriya her tişti Kurdeki dilsoz û şervan bû, dû re jî hozan, nivískar, ziman, dîrokzan û rewşenbîr bû. Di hemû sifetên xwe de jî hoste bû. Hosteyekî navdar û di qada nawneteweyî de jî xwedî gotin û cihekî bi rûmet bû. Ew berbanga wêjeya Kurdî ya sedsala 20'an bû.

Cegerxwîn

KÎME EZ

Di wan demen bîdengiyê de, Kurd bi helbesten wî bi Kurdekiya xwe dihesiyan û xwe ji bend û zincirên dehan salan ên ku bîr û mejîyê wan dîl girtibû, rizgar dikirin. Cegerxwîn bi helbesten wek "Kîme Ez" dirok û gernasiya bapîrên Kurdan bi bîra wan dixist û di demen bîdengiya piştî têkçûna serhildanan de, tovîn netewebûnê li qada welat diçand. Dikir ku Kurd li dîroka xwe vegeter û ji nû ve li ser axa welat kulîlkîn serhildanan bîbîskîvin.

BERHEMÊN CEGERXWÎN

Seydayê Cegerxwîn, bi 8 dîwanen helbestan, bi du pîrtükîn çîrokan, bi lêkolînên xwe yên li ser ziman û wêjeya Kurdi, bi pîrtûka xwe ya "Tarixî Kurdistan" wek helbestan, lêkolînêr û nivískarekî Kurd, di dil û bîra her Kurdeki de cihê xwe yên bi rûmet girtîye. İro, di salvegera mirîna wî ya 9'an de em wî bi minet bibîrtînin û diyar dîkin ku. Cegerxwîn bi berhemîn xwe û bi jîyana xwe ji bo hemû Kurdan rîber e û xawêna me ya neteweyî ye.

Seydayê Cegerxwîn ji bo zimanê Kurdi xizmeteke mezin pêk anîye. Bi vê helbesta xwe ya jîrîn jî xwestiye girin-giya ziman bi xwendevanen Kurd bide zanîn. Em beşek ji wê helbesta wî ya dirêj û şîrîn pêşkêsi xwendevanen xwe dîkin:

ZIMAN Û HÎNKIRINA ZIMAN

Vejêne zimanê xwe ey xwendevan Nebûye mîlet hîç kesek bê ziman

Zimanê me xoş û xeroş û ciwan
Eger baş bizanî, tu nakî zîyan
Tu Kurmanciya xwe ji bî ra nekî
Eger baş nizanî, diuê zêde kî
Elifba û diwan û ristan bixwîn
Heta ku wekî min nebî dilbixwîn
Binêre, zimanê te çendî dewlemed
Li bajêr tu carek xwe bigi
hîne gund
Bibîne ci şerîn e ev reng ziman
Ci payebilind û ci rûmet giran
Bi pîrsen xwe nazik, bi dengê sivik
Ne pirsek biyanî be, nabe
girik
Tu paqîj ke, zarê xwe
şerîn bike
Bi Kurdi tu baxêv û qêrin bike
Tu binivîse, çekê hezaran
niviş
Nîvîştxan li herder ji wan
bine miş
Wî bigihîne rîza zimanê
mezin
Zimanen biyanî dixwêni,
çira?

Zimanê xwe carek
naxwêni, bira
Sedan sal, hezaran zi
manê me ye
Wekî me di bin destê dij
min de ye
Ci gernas û mîrê di mey
dana ceng
Ne sur û ne mortal, te
top û tiving
Xwe parast ji dijmin wek
pehlewan

AZADÎ

Abdurrahman Durre

Ker çû zozañan

Gotineke pêşyan heye dibêjin: "Ker çû zozañan ku ji xwe re qiloçek bîne, guhê wî jêkirin." Di gotineke din de jî dibêjin: "Çû heyfa bavê, dê jî bi ser de da."

Zeyneba zer (Tansu Çiller) ji, çû Amerîka ku rojnameyên wan behsa wê û rindiya wê, cîlwe û şorektiyê û binivîsin û ji Clintonê axayê xwe jî qiloçekê bistîne û heyfa Elçîbey ji hilde. Lî dema ku vegeriya Tirkîyeyê, dît ku rojnameyên wê jî, ji dest çûne. PKK nahêle ku êdî li Kurdistanê bêne firotin. Hem jî dît ku, êdî weke berê qal û behsa rindiya wê jî nayê kirin. Bi lez diçe tuwalete û di neynikê de li xwe mîze dike. Di bîne ku, maqaya wê jê çûye û qiloç jî pê ve nîn e. Bi rastî jî, maqaj û şorektiyê Zeyneba Zer êdî pere na-kin. Di televizyonê de jî kîfî bû ku, êdî ji kîfa xwe ya berê ketiye. Qey Clinton axa jî weke dilê wê nekir Gerçi bi hev re cûn odeya xîlwelê û demeke dirêj jî li ba hev man; lê dîsa jî, lê dîsa ji weke berê bi kîf û şahî nîn bû. Qey Clintonê teres ew rind memnûn nekiribû, an jî gelek memnûn kiribû ku, wilo guhêne wê sist bûbûn û bûbû weke sofiyên xatûnê Erbakan Xoce. Mest û mexmûr dimeşîya û kubariyên ne ji dil dikirin, ji halê wê westîn û gêjahi dihate xuyakirin.

Mehmed Alî Bîrand jî, bi pîrsen xwe yên rovitî, ew gelek li hev bir û anî û tevilîhev kir; geh pêşî lê girt, geh jî rî vekir. Pêşyan gotiye: "Çiraya tu kesî heta sibehê naşixule." Bêgu-man, dê demek bê ku, çiraya Çillerê jî bitefe.

Tansu Çillera gerden bi morî
Gura rehbera Turkeş bi gorî
Xanim xatûna hovîn Tûrana
Gura devxûna ku nav "Asana"
Bes e şorekê, bes e xwe li ba kir
Bes e virekê, vir pere nakin
Hûn jî dizanîn, dinya jî zane
Doza PKK'ê doza Kurdan e
Sî mîlyon Kurd in, an tev de bimrin
An jî aza bin, qada xwe bigrin
Bes in wek hovan, bibin gurê har
Wekî mirovan bibin dost û yar
Qerqaş û Çîlê, rewşa we şaş e
Hûn ketne lîlê, pêşya we kaş e
Çiqas xwe tev din, dê herin xwarê
Çiqas li hev din, nabînin çare
Çare aşîti, heye wekhevtî
Bes e faşîti, bes e lîl kevtî

Bixwînîn

Hejmara dawî ya
kovara Özgür Halk
derket.
"İnsiyatifa şoreşgerya
ku gelê me didonîne
Rojhilata Navîn di bin
bandora xwe de dihile"

Bidin xwendin

Rewşa başûrê Kurdistanê

Di civakên ku têkoşîna civakî tê de hebin, ew civak bi xwe re, tiştên nû û divê zû bê guherîn jî, tîne. Ger civak karibe li gorî van guherîna bimeşe mirov dikare bibêje ev civak ber bi serfiraziyê ve diçe. Ji bo ku, ev civak, bingeha serfiraziya xwe bi awayekî hemdemî û zexim bavêje jî, divê berî her tiştî xwe baş binase. Ger xwe baş nenase, nikare tu tiştî bike û tiştên ku hebe jî, wê ji hev belav bike.

Gava ku em li civaka Kurdan dinêrin, pirsgirêka mezin, xwe nasîn e. Hîna gelê Kurd, bi rastî jî, xwe baş nas nekiriye. Li gorî ku ewqasî sal in di nava şer de ne jî, hîna dost û neyarê xwe baş ji hevdu dernexistiye. Dost û neyar ji hevdu derxistin, incax, bi dîtineke hemdemî çedibe. Gava ku em rewşa Kurdan tînin ber çavan, Kurd ji vê dîtinê dûr in. Li gorî min sedema vê rastiyê ya mezin, Kurdan, ta iro ji bo xwe şer nekiriye. Şerê ku li ser navê xwe kirine jî, ne xwerû (safsa) ji bo xwe ye. Her gav tiliya biyaniyan tê de heye. Ev şer yan ne di wextê xwe de dest pê kiriye, yan jî pirr dereng dest pê kiriye. Di van herdu şertan de jî, serfiraziya şerê Kurdan i ji bo xwe, helbet nagihêje armanca xwe û serfiraziyê nabîne.

Tiştên ku me li jor nivîsi-

Gava ku em li civaka Kurdan dinêrin, pirsgirêka mezin, xwe nasîn e. Hîna gelê Kurd, bi rastî jî, xwe baş nas nekiriye. Li gorî ku ewqasî sal in di nava şer de ne jî, hîna dost û neyarê xwe baş ji hevdu dernexistiye. Dost û neyar ji hevdu derxistin, incax, bi dîtineke hemdemî çedibe. Gava ku em rewşa Kurdan tînin ber çavan, Kurd, ei vê dîtinê dûr in.

ye, mixabin hîn bêtir ji bo Kurdên Başûr, iro fersendeke mezin bi dest xistine. Belê li gorî şahidbûna me, Kurdên başûr ne di vê zannîne de ne. Em vê cîma dibêjin? Ger li welatekî yan jî, li civakekê şoreşek, yan jî guherînek çê bibe, civak li gor armanca wê şoreşê,

yan jî guherînê divê bixebite ku, bikaribe jiyana xwe bi serfirazî dom bike. Ji ber vê rastiyê em dikarin vê bibêjin, yên ku, nizanibe wê bibêje qey li Kurdistana Başûr her tişt qediyaye û tu karê ku bikin nemaye, wilo bi dilekî rehet, ji sibê heta êvarê dendikên xwe cerez

dikin!!! Em nabêjin cîma dendikên xwe cerez dikin, bila cerez bikin! Lî ji kere ma xwe bila kevirekî deynin ser kevirekî, welat ava bikin! Cerez heq kirine! Şoreşek kirine kêm zêde, baş nebaş! Belê şoreşa xwe ji bîr kirine, ev ne tiştîkî baş e. Jibîrkirina şoreşê, jibîrkî-

rîna welat e. Jibîrkirina welet malxerabî ye.

Bi rastî jî, jibîrkirina welat ji bo Kurdan, ji Kurdbûyînê dûrketin e. Ji bo ku mirov bikaribe li welatê xwe xwendî derkeve, berî her tiştî divê fikra neteweyî bi mirov re hebe. Ger fikra neteweyî bi mirov re tune be, xwedi derketina welêt jî, cê nabe.

Li Başûr di fikra neteweyî de me pirr qelsî dîtin. Li çend cihan gava me xwe da nasîn, pirsa ku pêşîn ji me dihate pirsîn, "Hûn ji kîjan eşîre ne?" bû.

Me çiqasî bi Kurdbûnê xwe bi wan dida nasîn, wan qet dev ji vê pirsa xwe bernedida. Gotina min ew e ku Kurden Başûr, bi mejiyê xwe hîn derneketine derveyî çarçoveya eşîra xwe. Mirovok yan jî, dîtinek ku derneketibe derveyî eşîre, wê çawa bibe neteweyî û wê çawa bersivînê pirsgirêkên neteweyî bide?

Kemasiya Kurden Başûr ya mezin li gorî me, xwedi lêderneketina welat e. Navtenê ne bes e. Divê welat ava bibe. Şoreş, ne ji bo xerakirinê, ji bo avakirinê çedîbin! Me, ji aliye avakirinê ve tiştîkî nedît? Kurdistan, wek welatekî kirê (icaze) kirîbe. Bi dîtinekê, kî çiqasî karibe bi aliye xwe ve bikşîne ewqasî baş e (ji xwe ev dîtin qet nebaş e?!).

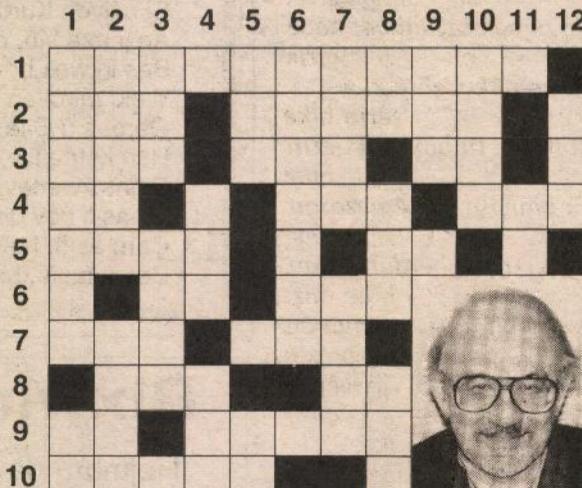
Î. XORT

XACEPIRS

Çeperast: 1- Nivîskar û Zanyarê Tirk, gelek pirtükên wî hene. Bêrê di Yeni Ukeyê de quncikê wî hebû, niha jî di Gündemê de di nivisine. Navê heppvîneke wî bi Serok re, "Kurt Bahçesinde Sözlesi" ye. Di wêne de tê dîtin 2-Kesê Aryan/ Yekê Kanûnê 3-dijberê germê/ berevajî navê Serok/ Berevajî kurtenivîsa kîlometroyê 4-Cînavîkî kesê yekemîn, ji birê yekemîn / Form, teşe, şêwe/ Rûyê xakê 5- Navêkî mîran/ Jan 6- Dîn/ Dawa 7- Nîşana tiştan, ism/ Kal 8- Bi Dimilkî Sîm/ Dera ku, genim lê tê herandin 9- Bi Tirkî hesp / Dera bi tav 10- Navêkî mîran

Serejêr: 1- Navê kulîlkekê/ Di listikên kaxizan de hejmar yek 2-Erd, zevî/ Dijberê şer 3- Ambûrekî muzîkê/ Heywanekî fîlbaz 4- Sinifên dibistanan/ Bi İngilîz çek, dest (berevajî) 5- Kurte nîvîsa Menzela Pişesazên Stenbolê (Bi Tirkî)/ Bi İngilîz yan 6- Veşartî 7- Kinçekî hundîrîn/ Tiştî ku, ka jê çêdibe 8- Bi Tirkî wargehê leşkerî/ Haşerat/ Navê rengekî 9- Dara Qajê 10- Bi Tirkî welat 11-Sem, sûret 12- Hejmarek

Amadekar: Rasto Zilanî

BERSIVA XACEPIRSA HEFTIYA ÇÜYÎ

Çeperast: 1- Che Guvera 2- Erzan/ Arikar 3-Ski/ Em/ Ezidi 4-Tesir/ Ran 5- Raî/ Clinton 6- Ez / Koy 7- Teşe/ Ons 8- Resenî 9- Adres/ La 10- Şemrex

Serejêr: 1- Cesaret/ Aş 2- HRK/ Azerde 3- Ezitî/ Serm 4- Ga/ Keser 5- UNESCO / Ese 6- Milyon 7- Va/ Ri/ Nil 8- Erê/ Nas/ Ap 9- Rîz 10- Akîro 11- Adan 12- Grîn

QERTA ABONETIYÊ

Ji kerema xwe re ji hejmara pê ve min bikin aboneyê rojnameya Welat

Nav:

Paşnav:

Navnîşan:

Bedelê abonetiyê razînîn:

Li derive: Y. Serhat Bucak

İş Bankası Cağaloğlu Sub.

Döviz tevdiat Hesap No: 3113617

Li Tirkîyê: Mazhar Günbat

İş Bankası Cağaloğlu Sub. Şube No: 1095

Hesap No: 0408342

Ji kerema xwe re vî cihî dagirin û tevî kopyeke pelê razandina bedelê abonetiyê bişînîn.

Navnîşana Welat: Başmusahip Sok. Talas Han 16 Kat:3 No:301 Cağaloğlu / İstanbul Tel: 513 34 33 Fax (Tel): 511 50 07

Mercen abonetiyê:

Li hundir	Li derive
3 meh	60.000
6 meh	120.000
12 meh	240.000
	30 DM
	60 DM
	120 DM

Ser serê min mamê şêr

Rovî li daristanekê di nav rûkurtkekê (patîka) de hêdî hêdî dimeşîya. Ji nişka ve leqayî li şêr hat. Kezeba wî qetiya. Tişa ku hat milê wî bi kefeke xweş got "Mamo tu çawa yî?". Dest pê kir fikirî ka xwe çawa ji destê şêr xelas bike. Rovî got "Mamê şêr li min negire, ev heftiyekê min bihîstiye ku tu nexweşî lê min nezanî ka tu li ku derêyi. Niha jî ez li te digeriyan. Ez destvala hatim lê ka dilê te diçe ci ez herim ji te re bînim. Şêr da hişê xwe ka rovî bila jê re ci bîne. Ji xwe re got heke ez wî bixwim ber dilê min nagire ka ez wî biceribînim. Şêr ji rovî re got " Ez nexweş im nikarim tiştekî bixwim lê dilê min diçe xeza-leke du sê salî heke tu karîbî vê qencyî bi min bikî ez jî te ji bîr na-kim." Rovî got " Ser serê min mamê şêr." Şêr jê re got de here.

HEY XWEDÊ TE NEHÊLE

Rovî kete rê berê xwe da kozika xezalan. Xezalê dema çav bi rovî ket karê revê kir da ku bez bide, rovî got "Bisekine ez bi mîvantî hatime." Xezalê got "Mala te xera bibe min got qey nêçîrvanek e" Rovî got" ev heft roj in ku ez li te digerim. Ra-be lez bike da em herin." Xezalê got xêr e. Rovî got" Ma te nebihîstiye, wezîrê mirê heywanan miriye, jê re wezîrek divê. Mîr dixwaze wezîrê wî xezalek be. Xezalê got na wele. Rovî got çiqas piling, hirç, gur-tên balê divên bibin wezîr, lê şêr dibêje ne xezaleke du sê salî be ez naxim wezîre xwe. Vêca min got xezalekê bibim da ku tiştekî bide min jî. Xezalê got ka em çawa çekin. Rovî got lez bike em xwe bi-gîhînin şêr hêja ku kes ne gehîştî. Xezalê ling da ber xwe ket pêşıya rovî heta hatin ba mîrê heywanan. Rovî çav kir xezalê got here destê mîr maçî bike, xezalê çok da xwe ku destê mîr maçî bike, şêr dev avêt serê xezalê û bi yek carekê ew daqurtand.

DAXWAZA HEVALTIYÊ JI ROVÎ

Rovî, çavê wî li şêr bû ka piçekî na de wî jî. Şêr pişti xezalê daqurtand serê xwe hilda û got rovî ew

qas ez digerim û dixwim min tu caran goşte evqas xweş nexwariye şêr ji fêla rovî ma mat mayî got ka bi ci awayî ew anîye. Şêr got rovî were hevaltiya min bike em rex hev bigerin. Rovî got belê û ket peşîya şêr. Rojekê li serê bistîyekî herdu rûniştine nihîrtin erebeyek hespan ji wir ve tê. Şêr got rovîye delal ka ev ci ye. Rovî xwe di bistîkê de berda li erebê nihîrt va tijî masî ne berê xwe da şêr got ez benî masîne, şêr got masî ci ne? Rovî got ew jî goşt e heta tu bivê ez dikarim ji te re bînim. Şêr got erê wele em li ta-ma wê jî binêrin baş e. Rovî baz da pêşıya erebê xwe li nava rê wek mirîti dirêj kir. Erebe dema nêzîk bû dît ku li ser rê roviyek dirijkirî ye.

Hêdîka hespê xwe sekinand. Ber bi rovî ve çû li raserî wî sekinî. Dest a-vet rovî wî li vi milî û li wî mili qeli-band. Dîna xwe dayê rovî bê rih e, miriye. Got belki postê wî pere bike û avêt ser erebê da ku bifiroşe. Hesp ajot bi rê ketin.

TE DINYA NEDİTİYE

Rovî hêdî hêdî serê xwe hilda bi lingê xwe masî ji erebê avêtin ser-re. Şêr ji ketiye pey erebê çiqas rovî masiyan davîye ew jî dixwe. Heta masî ji erebê xelas bûn. Zilam dîna xwe dayê barê wî wek çivîk sivik bû. Şûn de dît ku rovî lib jî masîne nehiştiye. Hesp sekinand û da pey rovî. Rovî dîsa tewl li xwe da û zi-lam westand. Şûn ve xwe bi nav

deviyan de berda çû gihîşt şêr. Şêr jî ew qas masî xwaribûn libek ji rovî re nehişti bû. Rovî got mamê şêr te têr xwar? Şêr got erê çiqas xweş bû.

BAWERIYA ŞÊR BI ROVÎ HAT

Dîsa ketin rê û çûn. Leqayî kani-yekê hatin. Ketin nav tütürkekê de (dirîmok, tirûreşk) xwe dirêj kirin. Pişti qederekê dîna xwe danê wa du zilam hatin ser kaniyê rûniştin bêhna xwe vedidin û dest davêjin tûrîkê xwe nan û goşte mirîşkan datînin ser ferş. Şêr got ev ci ye? Rovî got mirov dibêje qey te dinya nedîtiye: Ka tu li vê derê bisekine ezê herim ji te re bînim. Rovî ji piş tutirikê derket hêdîka hate ber wan serê xwe hilda. Li wan nihêrt. Zilam bi rovî hesiyan rabûn ketin pey wî. Rovî ew li pey xwe gerandin heta westiyan. Baz da ser kaniyê nan û goşte wan hilda û çû gihand şêr. Şêr ket serê bêhna xwe ji goşt deranî. Şêr qene piçek hestî jî neda rovî. Rovî aciz bû bêhna wî teng bû li tiştek ji milê wî nedihat. Da aqêle xwe got wiha çenabe. Ev wê rojekê min jî bixwe.

Pişti demeke kin goşt dilê şêr girt şêr tî bû rovî got mamê şêr piçekî din xwe bigire li wê xwara han bîrek heye avek ecêb xweş tê de ye. Ba-weriya şêr bi rovî hat hêdîka da pey wî û çûn ser bîrê. Rovî got ezê xwe bi vî werîs berdim bin de avê vex-wim û werim tu jî li min binêre ka çawa diçim. Dema ez hatim da tu jî hin bibî herî. Lê dema min bang kir te zorê bide werîs bikişîne jorê. Rovî xwe bi werîs ve berda binê bîrê. Têr av vexwar gazî kir şêr got de min bikişîne şêr rovî kişand, derket jorê got çawa bû? Rovî got di binê bîrê de buhiştek (cinnet) heye te ci divê tê de heye. Ku tu bivê tu bibînî ezê alî te bikim. Here lê zehf nese-kine ez li héviya te mî. Şêr xwe te-vî werîs berda binê bîrê. Dema di nav avê de noq bû. Qîr kir got ha-war rovî min bikişîne. Rovî bi lez ket ser werîs bi dinanê xwe werîs birî. Qîrîna şêr rovî lerizand heta ku di bîrê de îsk da.

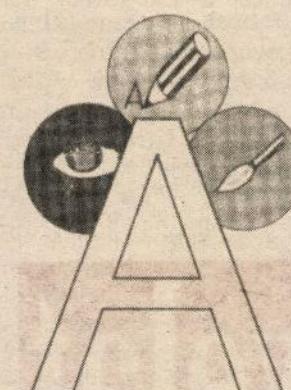
Berhevkar: Zeki Beyazit

Çar zarok

Di İranê de
Çar zarokên
Faris
Tirk
Ereb û
Kurd
Wêneyê mîrikekî çêkirin
Yekem, serê wî
Duvem, laşê wî
Sêyem, dest û piyê wî
Çarem, çek danî ser
milê wî !
Ji Şêrko Bêkes

Binêre!
Binîvîcînel
Birengîne!

Weşanên Enstituya Kurdi

'Divê herdu alfabe bên zanîn û nivîsîn'

Hevalê me yî rojnamevan Niwa Hebib, di 5'ê meha Îlonê de, ji bo rojnameya Welat di gel Dr. Marif Xeznedar hevpeyvînek pêk anîbû. Niha em vê hevpeyvîna hêja bi hêviya ku wê xwendevanê me pê agahdar bibin diweşînin.

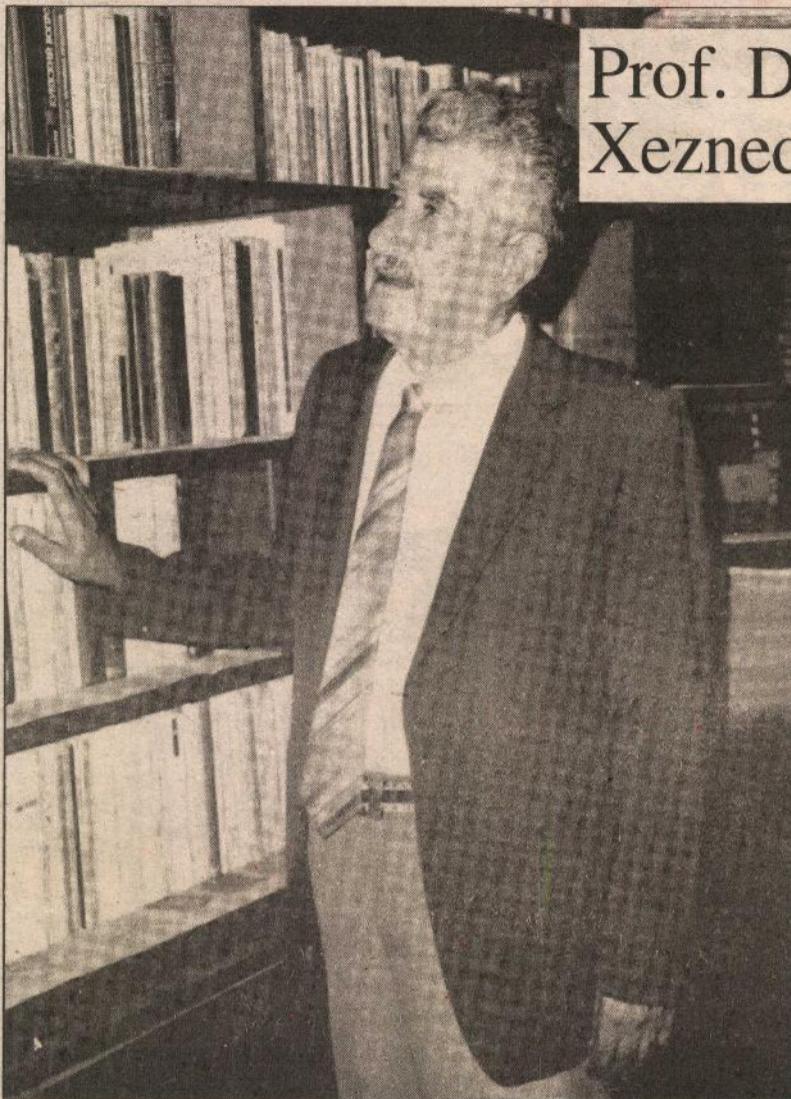
EVINA EDEBIYATA KURDI

Hûn wek pisporê edebiyata Kurdi têr naskirin. Ji kerema xwe re hûn dikarin ji me re behsa edebiyata Kurdi, têkilahiyê xwe yê li ser wê bikin û we çi hengê dest pê kir?

Edebiyata Kurdistana Bakur parçeyek ji edebiyata Kurdi ye. Xuya ye ku, parçeyekî girîng e ji. Ez nikarim bibêjim ka ci hengê hezkirina edebiyata Kurdi di nav dil û hinavê min de hêşin bûye. Ez biçûk bûm, di mala me de navê Baba Tahir, Xaneyê Qubadî, Mîrza Şefî, Mewlewî, Eli Herîrî, Meleyê Cizîrî, Ehmedê Xanî, Nalî, Salim, Kurdi, Haci Qadirê Koyî dihatin ber guhê min. Tu dibîni ku, Eli Herîrî, Melayê Cizîrî û Ehmedê Xanî şairên Kurdistana Bakur in. Ew di zarokatiya min de şanaziya gelê me bûn. Pişt re ew ji min.re xuyabû ku, edebiyata Kurdistana Bakur roleke gi-ring di karwana hezarsaliya dîroka edebiyata Kurdi de leyiştiye. Bi taybeti di ronesansa ronakbîriya Kurdi de, piştî şerê Çildêranê, sala 1514'an

Piştî dabaşbûna Kurdistanê ya cara pêşin, di navbera Împeratoriya Osmanî û Dewleta Sefewî de 1639. (Peymana Qesrê Şîrîn) (R.W) hesta neteweyî ya gelê Kurd xwe bi awayekî nû dida nîşan.

Bîr, fîkr, hay, xame (qelem) xwe dan pêş tîr, sîr û xencerê, Nîfşekî (nesleke) nû di Kurdistanê de serê xwe hilda ku, bi şireten Xanî hatibûn perwerdekirin. Ev perwerdeya ronakbîri bû, zevîneke girîng ji bo hildana tevgera rizgariya Kurd di pêşerojê de. Ev tevger ji sed-saliya nozdehan bi vir ve, ta niha domiyaye. Mixabin ku,

Prof. Dr. Marif Xeznedar kî ye?

Di sala 1930'yan de, li bajarê Hewlêrê, ji diya xwe bûye. Xwendina xwe li bajarê Hewlêr û Kerkükê qedandiye. Di sala 1957 an de ji Fakülteya Edebîyatê ya Zanîstgeha Bexdayê mezûn bûye. Xwendina xwe ya bilind ji li bajarê Sant Petersburg a Rusyayê, li Ensîtuya Rojhîlatnasiyê kuta kiriye û di navbera salen 1968-81 an de li Zanîstgeha Bexdayê mamosteti kiriye. Ji sala 1983'yan ta 1988'an, li Zanîstgeha Annabê yê, li Cezayîrê mamostehîya edebiyata cihanê û rexneyê hember-hevkiriyê kiriye. Navê hin berhemên wî ev in: Dîwana Nalî û Ferhangâ Nalî Nalî, di deftera nemirî de, der heqê dîroka edebiyata Kurdi de. Eli Termaxî, Dîwana Misbahuldiwan, Eleman Kurdi (çirok), Kurd (wergêr) Prof. Xeznedar niha li Zanîstgeha Selahedînê li Hewlêrê mamosteyê Edebîyatâ Kurdi ye.

ev tevger hîn negîhiyaye armanca xwe, lê li ber gihiştinê ye.

TÊKİLİYÊN ÇAR PARÇEYAN

Li Kurdistana Başûr bi tenê xwendevan agahdarî edebiyata Bakur û rojhîlatê Kurdistanê bûn. Edebîyat li bakûrê Kurdistanê bi Kurmancî, li rojhîlatê wê bi zaraveyê Goranî bûn. Di pey Şerê Cihanê yê Duyemîn de têkiliyen navbera her çar parçeyen Kurdistanê firehtir bûn.

Ez heşt sal ji bo xwendinê li welatê Rûsyayê mam, li bajarê Sant Petersburge (Leningrad). Têkilahiyê min li gelzanayê wek Qanatê Kurdo, Haciye Cindî, Eminê Evdal, Çerkezê Beko û hwd. xurt bûn. Min wek şarezaya dîrok û rexneya Edebîyatâ Kurdi girîngiyeke zêde bi e-

debiyata Kurdistana Bakur daye. Min gelek tiş belav kiriye û gelek ji niha li hêviya belavbûnê ne.

Hûn bi du tiştan têr naskirin. Yek jê lékolînên we yê li ser Nalî û ya din ji pirtûkxaneya we ya dewlemend. Gelo kîjan ji wan şîrîntir e di dilê we de?

Herdu ji di dilê min de, di yek pileyê (radeyê) de ne. Ji ber ku pêşî we navê Nalî bi lîv kir, ezê berê behsa Nalî bikim. Nalî ji xelkê Şarezûrê bûye, li Silêmaniye xwendîye û li Stenbolê miriye. Nalî hay, bîr, xeyal, jîrî û danayı (hikmet) ya xwe ji bo zimanê Kurdi terxan (tahsîs, cihê) kiriye.

Nalî di dema xwe de şîrî herî bilind di Rojhîlatê de a-nîye nav zimanê Kurdi.

Ku em werin ser meseleya pirtûkxaneyê, girîngî ne ew e ku gelek pirtûk tê de

hene. Lî ew e ku, çavkanîyê girîng tê de hene. Wek destnîvîsên kevin, pirtûkên ku li ser Kurdan ji mêt ve hatine belavkirin. Di pirtûkxaneya min de tişte belavnekirî yêngî ji yêngî belavkirî yêngî bêhtir in.

Prf. Dr. Marif Xeznedar wek çiroknîvis ji tê naskirin. Xebata we di vî warî de di ci radeyê de ye?

Min xwe ji bo çiroknîvisê terxan nekiriye. Lî heta niha min du pirtûkên çirokan belav kirine. Yek ji wan bi navê "Bûkeşûşa Leystîk" a din ji "Eleman Kurdi" ye.

YEK ALFABE YEK ZIMAN

Eleman Kurdi, mirovekî nexwenda yî bajarê Koya bû. Zilamek dîn bû. Wek her Kurdi wê demê neyarê Ingilîz bû. Lewre Almanya ji xwe re dost dizanî. Eleman

Kurdî tebîra bir û ideolojiya xwendevan û ronakbîre Kurd bû, li Başûr.

Gelo projeya we ya li ser dîroka edebiyata Kurdi di ci rewşê de ye? Hûn dikarin me agahdar bikin?

Ev proje hemû wextê min dagirtiye. Karekî fireh i giran e. Pirtûk hejmaren wê ji 3 hezar rûpel zêdetir bibe, kârîn û westaneke mezin divê. Heta niha ji bo çapkirinê hezar rûpel amade ye. Lî ew tişte ku dibe asteng ji min re, dersdana min a li zanistgehê ye, lewre zêde wextê min pê re diçê.

Dr. Marif Xeznedar ji bo alfabe û zaravê Kurdi ci difikire?

SORANI KELEPOREKE GIRING E

Tîşteki baş e ku yek alfabê û yek zimanê me yê nivîsinê hebe. Lî dîroka taybeti ya gelê me kiriye ku, sê alfabe beyen me çêbibe. Erebî, Latînî û Kirîlî. Em dikarin bi hêsanî destê xwe ji alfabe Kirîlî bikişinîn. Lî qada siyasi ya Kurdi ji bo yek alfabe û yek zarav ne musaid e. Dîtina min ew e ku, herdu alfabe bêne bikaranîn û herdu zarav (Kurmancî, Soranî) bên nivîsandin. Lî belê divê xwendevan û ronakbîren Kurd xwe hînî nivîsandin û peyivîna herdu alfabe û zaraveyan bikin. Bila herkes bi alfabe û zaraveyê ku pê dizanê binivîse.

Ji bo Bakur tiştên ku hûn bixwazin bibêjin hene?

Ez dixwazim ji wan re bibêjim ku, tîşteki baş e xwe hînî alfabe Erebî bikin. Keleporeke girîng bi tîpêr Erebî û bi zaravayê Kurmanciya Jérîn (soranî) hatîye nivîsin. Ev zarav ji dema Mîrnişîna Baban dest pê kiriye heta, niha.

**Hevpeyvîn: Niwa Hebib
Werger: Ji Kurmanciya
Jérîn ji bo ya Jorîn
Niwa Hebib û Zana Farqînî**